

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

A

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

FAKULTA MANAGEMENTU V JINDŘICHOVĚ HRADCI

Bakalářská práce

2011

Tat'ána Kolářová

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

A

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

FAKULTA MANAGEMENTU V JINDŘICHOVĚ HRADCI

Oběti domácího násilí, možnosti pomoci a předcházení domácímu násilí

Jméno studenta:	Taťána Kolářová
Číslo studenta:	P 080023
Studijní program:	B 7607 Specializace v pedagogice
Studijní obor:	Sociální pedagogika
Vedoucí práce:	Doc. JUDr. Dr. Jan Hejda

Zadání bakalářské práce

Název práce: Oběti domácího násilí, možnosti pomoci a předcházení domácímu násilí

Zadání práce: Práce se zabývá problematikou domácího násilí zaměřenou zejména na jeho oběti a využití možných způsobů pomoci při jeho výskytu. Cílem práce je zjistit, zda je postup Policie České republiky při řešení domácího násilí správně realizován.

Jméno studenta: Taťána Kolářová

Osobní číslo: P 080023

Studijní program: B 7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Sociální pedagogika

Vedoucí práce: Doc. JUDr. Dr. Jan Hejda

Datum zadání: 10. března 2010

Datum odevzdání: 9. února 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářskou práci na téma

„Oběti domácího násilí, možnosti pomoci a předcházení domácímu násilí“

jsem zpracovala samostatně a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala, způsobem ve vědecké práci obvyklým.

Dále prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce.

Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Strmilov, únor 2011

.....
podpis studenta

Anotace

Práce se zabývá oběťmi domácího násilí, legislativní úpravou týkající se domácího násilí, možnostmi jejího využití a způsobem řešení domácího násilí interdisciplinárním přístupem organizací, pomáhajících obětem tohoto negativního fenoménu. Z důvodu častého, i když latentního výskytu domácího násilí, se dále práce věnuje i prevenci.

Annotation

The thesis deals with the victims of the domestic violence, the legislative modification regarding the domestic violence, the possibilities of its utilization and the means of the solution of the domestic violence by the integrated approach of the organizations which help the victims of this negative phenomenon. By reason of frequent though latent occurrence of the domestic violence, the thesis is also concerned with the prevention.

Obsah

1. Úvod.....	9
2. Pojem „domácí násilí“	11
2.1 Znaký a formy domácího násilí	12
2.2 Výskyt a příčiny vzniku domácího násilí	14
3. Oběti násilí	16
3.1 Viktimologie	20
3.1.1 Viktimnost a viktimizace	20
4. Právní aspekty domácího násilí	22
4.1 Ústava	22
4.2 Ochrana před domácím násilím v trestním právu	23
4.2.1 Trestní právo hmotné	24
4.2.2 Trestní právo procesní	26
4.2.3 Postavení poškozené osoby v trestním řízení	26
4.3 Ochrana před domácím násilím v zákoně o Policii České republiky	27
4.4 Ochrana před domácím násilím v zákonu o přestupcích	29
4.5 Občanskoprávní úprava	30
4.6 Intervenční centra	34
5. Statistické údaje vykazání agresorů a služeb poskytovaných obětem.....	36
5.1 Vykazání na území hl. města Prahy	36
5.2 Statistika ROSA: Služby poskytované ženám - obětem domácího násilí (r. 2008)	38
5.3 Statistika ROSA: Služby poskytované ženám - obětem domácího násilí (r. 2009)	41
6. Prevence	44
6.1 Výchova - vznik násilí	44
6.2 Prevence se týká nás všech	45
7. Kasuistika.....	49
7.1 Kasuistika 1	49
7.2 Kasuistika 2	50
7.3 Kasuistika 3	52
7.4 Dotazníkové šetření	53
8. Závěr.....	56
Seznam použité literatury a zdrojů	58

1. Úvod

Pro svou bakalářskou práci jsem zvolila téma „Oběti domácího násilí, možnosti pomoci a předcházení domácímu násilí.“

Tato problematika je dle mého názoru velmi zajímavá, protože aniž bychom si to uvědomovali, obětí domácího násilí se může stát každý z nás.

Nejsem však zastáncem toho, že domácí násilí je privátní záležitostí, kterou by si měli partneři vyřešit sami mezi sebou. Proto nebudme lhostejní, postavme se k tomuto negativnímu fenoménu čelem a bojujme za to, aby přestali trpět ti, kterých se domácí násilí týká. Podpořme oběti, aby nezůstávaly v této závažné situaci samy a pomozme jim, aby našly prostředí plné bezpečí, jistoty a něhy.

Kromě teoretických poznatků jsem zpracovala několik příkladů z praxe, a to tak, že jsem mohla nahlédnout do trestních spisů týkající se problematiky domácího násilí. Takto jsem se snažila pochopit roli oběti a najít odpovědi na mé otázky. Proč tuto závažnou situaci oběť tajila? Proč ji neřešila včas? Ze studu či ze strachu? Proč nechtěla dát souhlas s trestním stíháním toho, kdo jí tolik ublížil?

Zároveň jsem mohla zhodnotit práci a postup policistů, kteří domácí násilí řeší. V těchto případech je postup stanoven Závazným pokynem policejního prezidenta č. 200 z roku 2008, o provádění vykazání. Další postup se odvíjí dle ustanovení § 199 trestního zákoníku, a to Týrání osoby žijící ve společném obydlí.

Od 1. ledna 2007 vstoupila v platnost nová právní úprava řešící tyto situace. Díky úpravě mají zasahující policisté nová oprávnění. Zásadním z nich je tzv. vykazání agresora ze společného obydlí na dobu deseti dní. Policisté mohou po důkladném posouzení situace na místě rozhodnout, jakým směrem se bude věc ubírat. Ve většině případů jsou to právě oni, kteří jako první s obětí domácího násilí přichází do styku. Citlivým a trpělivým přístupem si postupně získávají důvěru oběti, která se pak ochotněji zapojuje do trestního procesu.

Hlavním cílem práce je tedy zjistit, zda je tento postup ze strany příslušníků Policie České republiky správně realizován. Mimo jiné chci zjistit, jak policisté hodnotí výše uvedené postupy a zdali by nebylo vhodné je upravit, popř. úplně změnit.

V práci jsou rozebrány a popsány jednotlivé právní úpravy týkající se problematiky domácího násilí, dále jsou zde uvedeny statistiky týkající se vykazání agresorů ze společného obydlí a služeb poskytovaných intervenčním centrem obětem domácího násilí a tyto statistiky jsou následně porovnány. Pro zjištění názoru, jak je hodnocen výkon policistů při řešení domácího násilí, použiji jako techniku sběru dat dotazník. Respondenti dotazníku budou osoby, které jsou v pozici poškozené strany v trestním řízení.

2. Pojem „domácí násilí“

Definice pojmu domácího násilí existuje celá řada. Za nejvýstižnější považuji definici Dufkové a Zlámala (2005): „*Domácím násilím se rozumí opakované, dlouhodobé a stupňující se násilí, kterého se dopouštějí dospělí nebo mladiství na svých blízkých (oběti mohou být manžel/manželka, druh/družka, rozvedení manžel/manželka, dítě, rodič, prarodič). Domácí násilí má podobu fyzického, psychického, sexuálního, ekonomického či jiného násilí, nejčastěji jejich kombinace. Domácí násilí je vědomá činnost. Začíná opakujícími se útoky proti lidské důstojnosti, k nim se zpravidla postupně přidávají útoky proti zdraví a v konečném stádiu může přejít v útoky proti lidskému životu. Domácí násilí se liší od ostatních forem delikventního chování tím, že je násilím ve vztahu osob, vytváří vztah závislosti oběti na pachateli a je zaměřeno na získání moci pachatele nad obětí. Charakteristickým rysem domácího násilí je skutečnost, že se pro svou určitou trvalost a různou intenzitu násilných aktů postupně stává součástí jejich běžného života.*“

Výklad pojmů:

Mladistvým se rozumí ten, kdo dovršil patnáctého roku a nepřekročil 18. rok věku. Do delikventního chování zahrnujeme činy jinak trestné, které spáchaly nezletilci (osoby, které nedovršily 18. roku) a osoby, jež jsou trestně neodpovědně pro jejich nepřičetnost.¹ Nepřičetný je ten, „*kdo pro duševní poruchu v době spáchání činu nemohl rozpoznat jeho protiprávnost nebo ovládat své jednání.*“²

¹ HEJDA, J., HEŘMAN, R. *Kriminologie*. Fakulta managementu Vysoké školy ekonomické v Praze, 2006. bez ISBN, str. 57

² § 26 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

2.1 Znaky a formy domácího násilí

Mezi základní znaky domácího násilí patří:

a) jasné rozdělení rolí

- k násilí dochází mezi blízkými osobami, lze je rozdělit na roli násilné a ohrožené osoby, jejichž vzájemné postavení je nerovné a jejich postavení se v průběhu opakovaných incidentů nemění

b) opakování násilí a dlouhodobost

- domácí násilí není ojedinělý a jednorázový incident, byť se závažnými následky; jde o jednání, které má svůj vývoj a dochází k němu opakovaně, často i po velice dlouhou dobu; v opakování a dlouhodobosti spočívá nebezpečnost domácího násilí

c) postupný nárůst intenzity

- domácí násilí začíná zpravidla psychickým násilím, postupně se přidává i fyzické násilí; zpočátku se jedná o útoky směřující proti lidské důstojnosti, posléze proti zdraví, a mohou vyústit v útoky proti lidskému životu

d) páchání násilí v soukromí

- k násilí dochází v místech, kam nedosahuje veřejná kontrola a zpravidla beze svědků, nejčastěji v soukromí bytu, domu či jinde.³

Aby se jednalo o domácí násilí, musí být naplněny všechny výše uvedené znaky.

Postoj oběti k pachateli

V případech domácího násilí postoj oběti k pachateli zapříčiňuje to, že se „oběť domácího násilí chová jinak, než oběti poškozené cizím pachatelem. Ochota k potrestání pachatele je kolísavá. Oběti si přejí zastavit násilí, doufají v pokračující vztah bez násilí. Po násilném incidentu hledají pomoc, posléze však mohou svůj postoj měnit. Důvodem může být psychický tlak a oprávněný strach vzhledem ke skutečnosti, že oběť nadále bydlí ve společném bytě nebo

³ MARTINŮ, O. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 200 ze dne 22. prosince 2008, o provádění vykazání. interní předpis, článek 1

domě s útočníkem. Ten bývá zpravidla stíhán na svobodě. Důvodem mohou být i zastrašování ze strany pachatele a jeho rodiny, víra v polepšení pachatele, obava z osamocení a z toho plynoucí finanční a materiální nejistota, ztráta bydlení apod.“⁴

Formy domácího násilí

Domácí násilí se většinou vyskytuje jako kombinace několika forem současně, nejčastější formou je kombinace fyzického a psychického násilí. Formy násilí mívají ve většině případů vzrůstající tendenci.

a) fyzické násilí

- je nejvíce viditelné, jedná se zpravidla o bití, škrábání, škrcení, kopání, kroucení rukou, píchání ostrými předměty, ohrožování předměty nebo zbraněmi, ale i odpírání jídla a léků, odpírání základních hygienických potřeb

b) psychické násilí

- souvisí s fyzickým násilím, může se odehrávat i samostatně; u tohoto násilí nemusí zprvu žena brát na vědomí, že se jedná o násilí, např. vykládá si jako velkou lásku mocenská opatření žárlivého partnera

c) emocionální násilí

- je zaměřeno na osoby, zvířata a věci, ke kterým má oběť citový vztah; velmi časté je využívání dětí, vyhrožování jejich odejmutím - tímto je tak oběť týrána

d) sociální násilí

- zaměřuje se na prostředí oběti a jejího postavení, jedná se např. o zákazy kontaktu s přáteli a s rodinou s cílem oběť sociálně izolovat, kontrola času, zablokování telefonu

e) sexuální násilí

- rovněž se hůře rozpoznává, neboť zpravidla také nezanechává stopy jako psychické násilí, protože se odehrává v intimním prostředí beze svědků; za sexuální násilí je považováno znásilnění, nucení proti vůli k sexuálním praktikám, zacházení se ženou jako se sexuálním objektem, sexuální napadání

⁴ DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J. *Domácí násilí se zaměřením na problematiku obětí*. Praha: Střední policejní škola Ministerstva vnitra v Praze, 2005. bez ISBN, str. 9

f) ekonomické násilí

- dotýká se základních potřeb, jako je jídlo, bydlení, ošacení; obsahuje i zákaz docházení do zaměstnání, neposkytování prostředků na společnou domácnost, absolutní kontrola nad příjmy a výdaji oběti.⁵

2.2 Výskyt a příčiny vzniku domácího násilí

Nelze přesně stanovit počet týraných a zneužívaných lidí, neboť se většina případů odehrává v soukromí bytu, beze svědků. Nejsou potrestaní ani všichni zjištění agresori, jelikož oběť své oznámení často odvolá. Obětí domácího násilí jsou v naprosté většině ženy, jsou postiženy v 95 % případů. Nejčastěji partnerským násilím trpí ženy mezi 25. a 40. rokem. K domácímu násilí dochází v době, kdy je rodina pohromadě, nejčastěji o víkendu.⁶

Příčiny domácího násilí

Vznik domácího násilí je podmíněn několika faktory. V každém konkrétním případě nelze jasně stanovit jeho příčinu. Jedná se vždy o souhrn více vlivů, které ke vzniku násilí vedly.

Mezi příčiny podmiňující vznik domácího násilí řadíme:

a) příčiny celospolečenské

- společnost domácí násilí podporuje a udržuje převládající hierarchii hodnot, tato hodnota je založena na převaze a nadřazenosti mužů

b) příčiny lokální

- mezi faktory přispívající k domácímu násilí patří např. nízký příjem, nezaměstnanost, nízká vzdělanost znesnadňující oběti přístup k sociálním institucím atd.

⁵ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ, *Studijní materiál o problematice domácího násilí pro pracovnice a pracovníky orgánů sociálně - právní ochrany dětí*. 2006. ISBN 80-86878-50-3. s. 16, 17

⁶ VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 3. vyd., Praha: Portál, 2004. ISBN 80-17178-802-3, s. 634

c) příčiny rodinné

- k rizikům zvyšující sklon k domácímu násilí vyplývající ze soužití může patřit:
 - soukromí, které znesnadňuje sociální kontrolu
 - pachatel, který věří, že má právo ovlivňovat členy rodiny
 - nařízené role členů rodiny (chování je usměrňováno obecnými předpisy, které bazírují na principech, než jsou skutečné osobní zájmy a kompetence členů rodiny)
 - naprosté poznání blízkých osob (partneři se obvykle dobře znají, a dokáží odhadnout, jak se v určité situaci budou chovat)

d) příčiny osobnostní

- vychází z vlastností pachatele, oběti a jejich vzájemného působení
- pachatelé reagují na stresové situace agresivně, patrně se v dětství setkali s násilím (přímý kontakt jedince s násilím je rizikovým faktorem)⁷

⁷ DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J. *Domácí násilí se zaměřením na problematiku obětí*. Praha: Střední policejní škola Ministerstva vnitra v Praze, 2005. bez ISBN, s. 58, 59

3. Oběti násilí

Deklarace OSN o základních principech spravedlnosti ohledně obětí trestného činu a ohledně obětí zneužití moci označuje „oběti“ jako osoby, „*kterým byla individuálně nebo kolektivně způsobena škoda, včetně fyzické nebo duševní újmy emocionálního strádání, materiální škody nebo značné škody na jejich základních právech jednáním nebo opomenutím, které je v rozporu s vnitrostátními zákony členských států, včetně těch, které zakazují zneužití moci.*“⁸

Na počátku vztahu se mezi partnery tvoří určitá pravidla, vzájemné postavení, role a prostor. Jsme schopni udělat tolik kompromisů a ústupků pro toho, koho milujeme. V okamžiku, kdy vycítíme, že se jedná pouze o jednostranné kompromisy a ústupky, je už zpravidla pozdě.

Vztah, ve kterém existuje násilí ať už v jakékoli podobě, je vztah nerovnoměrný. Jeden z partnerů má moc, druhý se podvolí. Partner, který je objektem násilí, postupně začíná věřit, že ten druhý má na takové chování právo, protože je silnější a lepší. I přes snahu, ustupování a slevování stále vztah nefunguje. Následně partner odevzdává mocnějšímu svou schopnost rozhodovat o sobě samém, nejdříve z lásky, potom z důvodu, aby byl klid. Nakonec se z tohoto důvodu stane způsob života.

Jedná se zpravidla o postupný průběh, jehož počátek i pokračování je velice nenápadné. Někteří z nás jsou ke vzniku násilí náchylní z důvodu rodinného prostředí a dalších okolností, které nás ovlivňují.

Není snadné poznat týranou ženu, pokud ona sama svou situaci skrývá. Většina žen se za existující násilí v rodině stydí, uvádí obvykle jiné příčiny, popírá ho. Jejich chování je často jediným vodítkem. U obětí lze pozorovat stejné či podobné znaky týkající se sociálního postavení, psychického stavu, verbálního a neverbálního projevu, vývoje v orientační rodině.

⁸ DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J. *Domácí násilí se zaměřením na problematiku obětí*. Praha: Střední policejní škola Ministerstva vnitra v Praze, 2005. bez ISBN, str. 49

Sociální postavení:

- nemožnost materiálního zabezpečení, materiální prostředky má pod dozorem agresor
- právně nevyřešené soužití, majetkové poměry, péče o děti
- neschopnost orientovat se v sociální síti, sociální izolace

Psychický stav:

- dlouhodobé citové strádání
- ztráta úcty k vlastní osobě, nejistota
- zkreslené vnímání a myšlení

Verbální projev:

- popírání viny agresora - oběť násilí agresora ospravedlňuje, omlouvá
- minimalizace následků - oběť udává jiné důvody svých zranění, popírá závažnost situace
- nedůvěra v možnosti účinné pomoci - oběť má pocit, že není z její situace východiska⁹

Vývoj v orientační rodině:

- vyrůstání v rodinném systému, jehož součástí je násilí - dívky se následně identifikují s rolí oběti, kterou měla jejich matka a násilné chování se naučí přijímat a snášet
- opakování stejného vzorce - dívky si vybírají násilného partnera s obdobným chováním¹⁰

⁹ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ, *Studijní materiál o problematice domácího násilí pro pracovníce a pracovníky orgánů sociálně - právní ochrany dětí*. 2006. ISBN 80-86878-50-3, s. 33, 34

¹⁰ BEDNÁŘOVÁ, Z., MACKOVÁ, K., WÜNSCHOVÁ, P., BLÁHOVÁ, K., *Domácí násilí - Zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus, 2009. ISBN 978-80-254-5422-0, s. 18

Těchto několik příkladů je jen pouhým zlomkem toho, co oběť prožívá a jak se chová. Proto budme vnímaví a pomozme obětem nelehkou situaci, v jež se nacházejí, začít řešit.

Myslím si, že správnou cestou k tomu, jak se nestát obětí, je hlavně informovanost. Jde o to, aby si oběť uvědomila, jak se nebezpečí projevuje a co jí hrozí.

Již v pubertě některé dívky agresivní projevy partnera vnímají jako projev lásky. Toto chování často vede k izolaci od kamarádek, rodiny a zájmů. Z hlediska prevence je důležité s mladým člověkem pracovat, upozorňovat ho na možná rizika a na možnost obrany. K tomu lze využít mediální kampaň ve sdělovacích prostředcích - televize, noviny, internet. Dalším kanálem se mohou stát např. ordinace lékařů, kam dívky a ženy dochází (letáky, brožurky, konzultace s lékařem).

Domácí násilí páchané na seniorech

Jako senioři jsou označovány osoby starší šedesáti let. Tito lidé jsou vyčleňováni na okraj společnosti, neboť současná moderní doba nepřeje duchovním hodnotám a postoje ke starším lidem se v poměrně krátké době dramaticky změnily. Starý člověk je považován za přítěž a potřeba, abychom se mu přizpůsobili, nebývá velmi často akceptována. V tomto okamžiku nastává zlom, kdy se rodinné pouto začíná trhat a zájmy jedinců jako takových se staví do popředí. Lidé zapomínají na to, jak jim rodiče po dlouhé roky věnovali svou lásku a péči.

Pro seniory je velmi těžké vyjít na veřejnost s tím, že jim je doma jejich nejbližšími ubližováno. Nepříznivé je i to, že mnoho seniorů, kteří jsou oběťmi špatného zacházení, netuší, že proti tomuto nevhodnému chování se mohou bránit. Dalším důvodem, proč v případě násilí na své osobě odmítají pomoc, jsou obavy a strach z toho, že se ze strany násilníka začne stupňovat agresivita. Mimo jiné to bývá i skutečnost, že se lidé stydí za jednání svých dětí či vnoučat a považují to za selhání své výchovy a mnohdy snášejí raději bití než ostudu.¹¹

INPEA je mezinárodní síť pro prevenci týrání a zneužívání seniorů. Touto sítí byl v roce 2006 poprvé vyhlášen den 15. červen jako Světový den připomenutí násilí na seniorech.

¹¹ ŠÍJE [online]. 16.2.2011 [cit. 2011-02-21]. Dostupné z: <<http://domaci-nasili-seniori.sije.cz/>>

Společnost INPEA se takto snaží zvyšovat celostátně povědomí o týrání seniorů. Českým reprezentantem je občanské sdružení Život 90.

Domácí násilí páchané na dětech

Pokud někdo zažije domácí násilí, je to pro něj velice traumatizující zkušenost. Následky této zkušenosti, ať už fyzické či psychické, si osoba ohrožená mnohdy nese po celý život. Situace je těžší, pokud jsou oběťmi či svědky domácího násilí děti. Jsou přirozeně závislé na rodičích, jsou zranitelnější a mají omezené možnosti situaci řešit.

Děti, které jsou oběťmi či svědky domácího násilí, jsou ohroženy vznikem vývojové poruchy a šokové reakce. Jejich snaha o únik z této situace může vést až k sebevražedným myšlenkám nebo dokonce pokusům.

Pro dítě je velmi obtížné se ve vzniklé situaci vyznat a zorientovat. Nerozumí tomu, co se děje, cítí se opuštěné a bezradné. Má potřebu, stejně jako dospělý, přebírat odpovědnost nebo vinu za vzniklou situaci na sebe a snaží se hledat řešení.

Jestliže je dítě ohrožené domácím násilím, jeho práva hájí pracovníci z Odboru sociálně-právní ochrany dětí na obecních či městských úřadech. Pokud je to nutné, zasahují v jakoukoli hodinu. Spojit se s nimi je možné přes Policii České republiky či některé linky důvěry. Sociální pracovníci jsou v případě rozvodu rodičů ustanovováni nezávislými opatrovníky dětí. V akutních případech může se souhlasem soudu sociální pracovník dítě umístit do krizového centra, dětského azylového domu, dětského či diagnostického domova nebo k příbuzným dítěte.

Pokud je dítě svědkem domácího násilí, odpovědnost za řešení domácího násilí nese dospělý. Dítě nemá takovou sílu, aby problém vyřešilo za dospělého. Může ale být pro dospělého prvním krokem z tíživé situace, jeho podporou nebo může dospělého upozornit na existující možnosti.¹²

¹² DOMÁCÍ NASILÍ [online]. 16.2.2011 [cit 2011-02-21]. Dostupné z: <<http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/ohrozene-osoby/deti/r87>>.

3.1 Viktimologie

Jako oběť se označuje osoba, která byla bezprostředně dotčena trestným činem. Obětí se zabývá vědní obor nazývaný se viktimologie. Tento obor je považován za součást kriminologie a zabývá se osobností trestného činu, rolí obětí v odhalování trestného činu, styly jak pomoci obětem nebo jak se vyhnout poškození trestným činem. Viktimologie se soustřeďuje na oběť, která je zdrojem informací o trestném činu důležitých k jeho odhalení a objasnění, dále oběť zkoumá jako původce a nositele stop a vypracovává postupy vedoucí k odhalení pachatele na základě vztahů oběti k pachateli.

Viktimologie se zabývá:

- osobou oběti
- vztahy mezi obětí a pachatelem
- procesem viktimizace
- rolí oběti v trestním řízení
- pomocí obětem
- ochranou obětí před sekundární viktimizací

3.1.1 Viktimnost a viktimizace

Viktimnost je soubor dispozic člověka nebo skupiny osob, aby se staly obětí trestného činu. Zkoumá, jestli nejsou některé skupiny obyvatelstva náchylnější stát se obětí trestného činu. Byla prokázána souvislost mezi určitými profesemi, věkem, psychickými vlastnostmi, příslušností k minoritám a viktimností.

Viktimizace je proces, ve kterém se potencionální oběť stává obětí skutečnou. Potencionální oběť chápeme jako osobu, jež se ještě obětí trestného činu nestala, ale díky jejím vlastnostem zde existuje mimořádné riziko, že se jí stát může.

Újma, která je oběti způsobena, můžeme klasifikovat z těchto hledisek:

- a) újma na zdraví, životě, majetku, psychice a cti
- b) psychická újma - projevuje se zejména bázni, nedůvěrou k lidem, úzkostí, sebelítostí
- c) poškození sociálního postavení - v rodině, zaměstnání, okolí,

Z časového hlediska klasifikujeme újmu jako krátkodobou, dlouhodobou a celoživotní, a z hlediska bezprostřednosti klasifikujeme újmu jako primární a sekundární.

Výše uvedené procesy způsobující újmy jsou označovány jako primární a sekundární viktimizace. Primární viktimizace je oběti způsobena pachatelem, k sekundární viktimizaci dochází, jestliže je oběti po ukončení trestného činu způsobena další újma. Jejím zdrojem může být pachatel (zastřasování), sociální prostředí (tisk, média) a orgány činné v trestním řízení (opakované vyslýchání).¹³

Musím konstatovat, že v praxi k sekundární viktimizaci bohužel dochází. Při práci s osobou poškozenou postrádám jednotný postup místního oddělení Policie ČR v součinnosti se Službou kriminální policie a vyšetřování. Jedná se o nadbytečné opakování a zpochybňování výpovědi poškozeného. Mnohdy bývá na škodu přehnaná prezentace médií o spáchaném činu, jeho oběti a vytržení věcí ze širších souvislostí.

¹³ HEJDA, J., HEŘMAN, R. *Kriminologie*. Fakulta managementu Vysoké školy ekonomické v Praze, 2006. bez ISBN, s. 35 až 38

4. Právní aspekty domácího násilí

Stejný přístup k systému trestní justice by měly mít všechny oběti domácího násilí. Oběti by měly být podporovány v zapojení do tohoto systému, prostřednictvím nepřímých a přímých prostředků, oznámení důležitých událostí a rozhodnutí, poskytnutím vyčerpávajících informací o postupech a řízeních, které souvisejí s obětmi.

4.1 Ústava

Ústava ČR a Listina základních práv a svobod, normy nejvyšší právní síly, zakotvují základní lidská práva a svobody a stanoví nejvýznamnější zásady, na kterých je právní řád České republiky postaven.¹⁴

Z hlediska problematiky domácího násilí mají zásadní význam zejména tato ustanovení:

Článek 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen LZPS) stanoví, že *lidé jsou svobodní a rovní v důstojnosti i v právech.*

Článek 3

Základní práva a svobody se zaručují všem bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení.

Článek 6 odst. 1

Každý má právo na život.

¹⁴ DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J. *Domácí násilí se zaměřením na problematiku obětí*. Praha: Střední policejní škola Ministerstva vnitra v Praze, 2005. bez ISBN, s. 52

Článek 7 odst. 1

Nedotknutelnost osoby a jejího soukromí je zaručena. Omezena může být jen v případech stanovených zákonem.

Článek 7 odst. 2

Nikdo nesmí být mučen ani podroben krutému, nelidskému nebo ponižující zacházení nebo trestu.

Článek 10 odst. 1

Každý má právo, aby byla zachována jeho lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a chráněno jeho dobré jméno.

Článek 10 odst. 2

Každý má právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života.

4.2 Ochrana před domácím násilím v trestním právu

Definice pojmu domácí násilí v českém právním řádu neexistuje. Projevy domácího násilí je možné posoudit jen podle existujících ustanovení trestního zákoníku, které chrání fyzickou a psychickou nedotknutelnost občanů.¹⁵

¹⁵ DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J. *Domácí násilí se zaměřením na problematiku obětí*. Praha: Střední policejní škola Ministerstva vnitra v Praze, 2005. bez ISBN, s. 54

4.2.1 Trestní právo hmotné

Mezi trestné činy, za které mohou být pachatelé domácího násilí stíháni, patří především ustanovení § 199 trestního zákoníku, „*Týrání osoby žijící ve společném obydlí*“

(1) Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společném obydlí, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvláště surovým nebo trýznivým způsobem,*
- b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,*
- c) spáchá-li takový čin nejméně na dvou osobách, nebo*
- d) páchá-li takový čin po delší dobu.*

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1

- a) těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob, nebo*
- b) smrt.“*

Není vyžadováno, aby u týrané osoby vznikly následky na zdraví, ale musí jít o jednání, které osoba týraná pociťuje pro jeho krutost, bolestivost, bezohlednost jako těžké příkoří.¹⁶

Z toho pro policejní orgán plyne povinnost, aby prozkoumal, zda-li se jedná o jednorázový útok, který nenaplnuje požadované znaky skutkové podstaty § 199 trestního zákoníku. Z tohoto vyplývá další povinnost policejního orgánu při zahájení úkonů trestního řízení obětí řádně poučit o jejich právech a povinnostech k vyšetřovanému případu.¹⁷

U tohoto činu se neuplatní dispoziční právo poškozeného, neboť se zahájením a v již zahájeném trestním stíháním není třeba souhlasu oběti domácího násilí.

¹⁶ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ, *Studijní materiál o problematice domácího násilí pro pracovníce a pracovníky orgánů sociálně - právní ochrany dětí*. 2006. ISBN 80-86878-50-3, s. 84

¹⁷ DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J. *Domácí násilí se zaměřením na problematiku obětí*. Praha: Střední policejní škola Ministerstva vnitra v Praze, 2005. bez ISBN, s. 55

Výklad pojmů:

Osobu blízkou definuje § 125 trestního zákoníku jako „*příbuzný v pokolení přímém, osvojitel, osvojenec, sourozenec, manžel a partner; jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby navzájem blízké jen tehdy, kdyby újmu, kterou utrpěla jedna z nich, důvodně pociťovala jako újmu vlastní.*“

Týráním je myšleno „*zlé nakládání s osobou, vyznačující se vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti a určitou trvalostí, které tato osoba pociťuje jako těžké příkoří (může jít o bití, pálení či jiné tělesné poškozování, ale i psychické a sexuální násilí, vydírání nebo zneužívání, vyhrožování, nucení k ponižujícím úsluhám, k žebrotě nebo činnostem, které týranou osobu neúměrně fyzicky nebo psychicky zatěžují apod.)*.“¹⁸

Zvlášť surovým způsobem se rozumí „*zlé nakládání s výraznou mírou brutality, která se vymyká z rámce běžného u většiny činů podobného druhu.*“¹⁹

Na více osobách je naplněno, jestliže zlému nakládání byly vystaveny nejméně tři osoby.²⁰

Mezi další činy, za které mohou být pachatelé domácího násilí stíháni, patří vražda podle § 140, pokus vraždy (§ 21 k § 140), těžké ublížení na zdraví podle § 145, ublížení na zdraví podle § 146, omezování osobní svobody podle § 171, vydírání podle § 175, útisku podle § 177, porušování domovní svobody podle § 178, znásilnění podle § 185, sexuální nátlak podle § 186, pohlavní zneužití dle § 187, týráním svěřené osoby podle § 198, neoprávněný zásah do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 208, poškození cizí věci podle § 228, nebezpečného vyhrožování podle § 353 trestního zákoníku.²¹

V některých výše uvedených případech (§ 147, § 171, § 175, § 178, § 186 odst. 1, 2, § 208, § 228 trestního zákoníku) dává oběti ustanovení § 163 trestního řádu dispoziční právo, které se vztahuje na zahájení trestního stíhání pachatele. Nedá-li oběť souhlas k trestnímu stíhání pachatele, nebo vezme-li předchozí souhlas s trestním stíháním zpět, nejpozději do doby, než se odebere soud k závěrečné poradě, nelze další trestní stíhání konat.²²

¹⁸ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ, *Studijní materiál o problematice domácího násilí pro pracovníce a pracovníky orgánů sociálně - právní ochrany dětí*. 2006, ISBN 80-86878-50-3, str. 84

¹⁹ DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J. *Domácí násilí se zaměřením na problematiku obětí*. Praha: Střední policejní škola Ministerstva vnitra v Praze, 2005. bez ISBN, str. 56

²⁰ DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J. *Domácí násilí se zaměřením na problematiku obětí*. Praha: Střední policejní škola Ministerstva vnitra v Praze, 2005. bez ISBN, s. 56

²¹ VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. 2. vyd., Praha: proFem, 2008. ISBN 978-80-903626-7-3, s. 99

²² zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů

4.2.2 Trestní právo procesní

Jak je výše uvedeno, právní úprava postavení oběti domácího násilí, je díky ustanovením § 163 a 163a trestního řádu problematická, neboť - s výjimkou § 199 trestního zákoníku - omezuje trestní postih pachatelů. Zahájení trestního stíhání je podmíněno souhlasem oběti, je-li tato ve vztahu k pachateli osobou blízkou. Tuto zásadu legality (podle kterého jsou orgány činné v trestním řízení povinny stíhat všechny trestné činy z moci úřední) prolomila v roce 1990 novela trestního řádu. Novela do trestního řádu začlenila tzv. dispoziční právo oběti (tedy souhlas oběti s trestním stíháním pachatele, je-li ve vztahu k oběti osobou blízkou), do té doby byly všechny trestné činy stíhány ze zákona.

Toto ustanovení znamená pro násilné osoby vědomí beztrestnosti. Zda-li oběť nesouhlasí s trestním stíháním nebo své podání vzala zpět pod nátlakem či výhružkami násilníka, je velice těžké prokázat.²³

4.2.3 Postavení poškozené osoby v trestním řízení

Souhlasem s trestním stíháním pachatele se z oběti domácího násilí stává osoba poškozená. Trestní řád vymezuje poškozeného jako toho, „komu bylo trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena majetková, morální nebo jiná škoda.“

Osoba poškozená má právo nahlížet do spisu, pořizovat si ze spisu kopie, činit návrhy na doplnění dokazování, účastnit se hlavního líčení a v jeho závěru má právo na závěrečnou řeč. Dále se může také zúčastnit veřejného zasedání konaného o odvolání a také požadovat náhradu škody, která jí byla způsobena jednáním obviněného. Toto právo může uplatnit u soudu nejpozději před začátkem dokazování. Dále se může nechat zastupovat zmocněncem, soud však není povinen jí tohoto zmocněnce stanovit. Jestliže je v sociální tísní, může požádat Českou advokátní komoru o přidělení advokáta ex offo.²⁴ Oběti, které této možnosti využily však shodně uvádí, že tito právníci se v jejich případech neangažovali nad rámec svých povinností a téměř s nimi nekomunikovali.²⁵

²³ VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. 2. vyd., Praha: proFem, 2008. ISBN 978-80-903626-7-3, s. 102, 103

²⁴ z úřední moci, povinnosti

²⁵ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ, *Studijní materiál o problematice domácího násilí pro pracovníce a pracovníky orgánů sociálně - právní ochrany dětí*. 2006. ISBN 80-86878-50-3, s. 83

4.3 Ochrana před domácím násilím v zákoně o Policii České republiky

1. leden 2007 přinesl zásadní změnu v možnostech ochrany osob ohrožených domácím násilím. Do zákona o Policii České republiky, byl zaveden institut vykázání. „*Vykázání je opatření netrestního charakteru, které je preventivní reakcí na nebezpečné chování násilné osoby z hlediska rizika hrozby budoucích útoků. Nenahrazuje sankci za chování násilné osoby.*“²⁶

Vykázání příslušníky Policie ČR opravňuje k vykázání **násilné osoby**²⁷, která je povinna po dobu 10 dnů opustit společné **obydlí**²⁸ a jeho bezprostředního okolí, zdržet se vstupu na tato místa, a zdržet se styku s **ohroženou osobou**²⁹.

Informace, které jsou potřebné pro vyhodnocení, zda jsou na místě přítomny typické znaky domácího násilí, zjišťuje policista prostřednictvím pomůcky SARA DN. Jedná se o 15 strukturovaných otázek, z nichž 10 otázek zjišťuje rizikové faktory u násilné osoby a 5 otázek zjišťuje rizikové faktory osoby ohrožené domácím násilím.³⁰

Rozhodnutí o vykázání bude účinné v okamžiku, kdy se vykázaná osoba prokazatelně dozví, že byla vykázána. Poté je osoba povinna opustit místo, na které se rozhodnutí o vykázání vztahuje. Jestliže není vykázaná osoba přítomna ve společném obydlí v době vykázání, učiní policista veškerá opatření, aby mohl osobě vykázané sdělit, že je vykázána.

Rozhodne-li policista o vykázání, je vykázaná osoba dále policistou vyzvána, aby mu vydala všechny klíče od společného obydlí, které má v držení. Zároveň ji policista poučí o následcích neuposlechnutí výzvy k vydání klíčů (osoba se může dopustit přestupku proti veřejnému pořádku dle § 47 odst. 1 písm. a) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích).

Před tím, než osoba opustí prostor, ze kterého byla vykázána, musí jí být policistou umožněno, aby si ze společného obydlí vzala věci sloužící pro její potřebu, zejména hygienické potřeby, běžné oděvní součásti, léky a zdravotní pomůcky, které užívá a mobilní telefon. Policista vykázanou osobu poučí o tom, že si ve lhůtě 24 hodin od výkonu rozhodnutí

²⁶ MARTINŮ, O. *Závazný pokyn policejního prezidenta č. 200 ze dne 22. prosince 2008, o provádění vykázání*, interní předpis, článek 3

²⁷ osoby ohrožující ohroženou osobu na životě, zdraví, či svobodě

²⁸ prostor domu, bytu, či jiného objektu, který násilná a ohrožená osoba obývají společně

²⁹ osoba ohrožená nebezpečným útokem proti životu, zdraví, svobodě, nebo lidské důstojnosti

³⁰ DONA linka [online]. 23.11.2010 [cit. 2010-11.23]. Dostupné z :

<http://donalinka.cz/redaction.php?action=showRedaction&id_categoryNode=463>.

o vykázaní může za přítomnosti policie vyzvednout ze společného obydlí další osobní věci a věci nezbytné pro její podnikání nebo pro výkon povolání.

Vykázané osobě je policista povinen poskytnout informace o možnostech ubytování, předá jí seznam ubytovacích zařízení, které se nacházejí v místě bydliště a jeho nejbližším okolí. Dále je vykázaná osoba poučena o jejích právech a povinnostech a dalším postupu ve věci. Z tohoto důvodu si policista od vykázané osoby vyžádá telefonické spojení, včetně adresy pro doručování pošty.

Při provádění úkonů souvisejících s vykázaním je policista povinen zajistit přítomnost nezúčastněné osoby, tuto povinnost splnit nemusí, jestliže hrozí nebezpečí z prodlení. O vykázaní je sepsán předepsaný formulář, který obdrží jak osoba vykázaná, tak i osoba ohrožená. Dále jeho kopii spolu s kopií úředního záznamu o provedených úkonech a opatřeních policista zašle místně příslušnému intervenčnímu centru, místně příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dětí, pokud ve společném obydlí s ohroženou a vykázanou osobou žijí nezletilé osoby a soudu, jež bude příslušný v případě podání návrh předběžného opatření k prodloužení vykázaní. Osobě ohrožené dále policista předá informace o institucích, které obětem domácího násilí poskytují pomoc, včetně příslušného intervenčního centra, a to i v případě, jestliže k vykázaní nedošlo. Jestliže vykázaná osoba s vykázaním nesouhlasí, může proti němu podat námitky, podání námitek však nemá odkladný účinek.

Desetidenní lhůta vykázaní začíná běžet dnem následujícím po dni, ve kterém došlo k vykázaní a končí desátého dne ve 24.00 hodin. Ani se souhlasem ohrožené osoby tuto dobu nelze zkrátit.

Ve lhůtě 3 dnů od vykázaní policista provádí kontrolu, zda vykázaná osoba dodržuje povinnosti vyplývající z vykázaní, zda se zdržuje kontaktu s ohroženou osobou a zda se nezdržuje v prostoru, který byl vymezen policistou. K této kontrole může policista využít výpověď ohrožené osoby, popř. jiných osob i informací od intervenčního centra.³¹

³¹ MARTINŮ, O. *Závazný pokyn policejního prezidenta č. 200 ze dne 22. prosince 2008, o provádění vykázaní*, interní předpis, článek 7

4.4 Ochrana před domácím násilím v zákonu o přestupcích

„Přestupkem je zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v tomto nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin.“³²

Domácí násilí je nejčastěji sankcionováno jako přestupek proti občanskému soužití podle § 49 odst. 1 písm. a), c), e) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích.

Přestupku proti občanskému soužití se dopustí ten, kdo

- a) jinému ublíží na cti tím, že ho urazí nebo vydá v posměch,
- b) jinému úmyslně vyhrožuje újmou na zdraví, drobným ublížením na zdraví, nepravdivým obviněním z přestupku, schválnostmi nebo jiným hrubým jednáním,
- c) způsobí druhému újmu pro jeho příslušnost k národnostní menšině, pro jeho rasu, pohlaví.

Přestupky podle písm. a) a c) spáchané mezi osobami blízkými se projednávají jen na návrh postižené osoby, jejího zákonného zástupce či opatrovníka. Jedná se o tzv. návrhové přestupky. U těchto přestupků lze podat návrh k projednání příslušnému správnímu orgánu nejpozději do tří měsíců ode dne, kdy se navrhovatel dozvěděl, že došlo ke spáchání přestupku a dále o tom, že věc byla postoupena orgánům činným v trestním řízení.³³

V praxi je většina incidentů, které mají znaky domácího násilí, policisty kvalifikována jako přestupky. Tyto přestupky se zasílají k projednání příslušnému úřadu, v jehož územním obvodu byl přestupek spáchán. Za přestupek je možné udělit pokutu od 1.000,- Kč do 3.000,- Kč. Vedle pokuty nebo napomenutí, propadnutí věci či zákazu činnosti lze vyslovit i ochranné opatření omezující povahy spočívající v zákazu návštěvy veřejných míst nebo zabránění věci.

³² zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

³³ zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

Jestliže návrhovačka neuspěje, je povinna uhradit náklady řízení v paušální částce ve výši 1.000,- Kč. Tato částka může být zvýšena, byl-li k řízení přibrán znalec či znalci až do výše 6.000,- Kč.³⁴

Jestliže od spáchání přestupku uplynul jeden rok, nelze již projednat, odpovědnost za přestupek zaniká. Dále přestupek nelze projednat, popřípadě uloženou sankci nebo její zbytek vykonat, jestliže se na přestupek vztahuje amnestie.³⁵

Tyto návrhové přestupky považují za neefektivní. Vzhledem ke vztahu mezi osobami blízkými a kolísavé ochotě oběti k potrestání pachatele bych přestupky stíhala z úřední povinnosti. Tímto by se mohlo docílit zvýšení ochrany oběti a většího zastrašení násilné osoby.

4.5 Občanskoprávní úprava

K prosazení svých práv může oběť domácího násilí využít i nějaká ustanovení občanského zákoníku. V občansko-právních sporech však oběť domácího násilí musí počítat se skutečností, že ponese důkazní břemeno, tzn. že tvrzené věci musí také prokázat.

Jestliže se chce oběť domácího násilí domáhat svých práv v občansko právním řízení, může učinit podání obžaloby nebo návrh na vydání předběžného opatření. Jelikož domácí násilí vyžaduje rychlé řešení, je výhodnější podat návrh na vydání předběžného opatření, zde však musí být prokázána naléhavost zatímní úpravy vztahů. O návrhu musí soud rozhodnout do 7 dnů, proto je nutné předložit k návrhu co nejvíce listinných důkazů. K projednání obžaloby dochází až po několika měsících.

Zpravidla se předběžným opatřením žádá zákaz užívání společného bytu, zakázání dispozice se společným majetkem či určení výživného.

³⁴ VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. 2. vyd. Praha: proFem, 2008. ISBN 978-80-903626-7-3, str. 89

³⁵ zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

Předběžné opatření dočasného opuštění společného obydlí

Vykázání osoby násilné trvá 10 dní ode dne, kdy bylo rozhodnutí o vykázání vydáno. Tuto dobu nelze prodloužit ani zkrátit. Ohrožená osoba může v těchto deseti dnech podat k soudu návrh na vydání předběžného opatření - § 76 občanského soudního řádu, v němž navrhne, aby soud vydal v občanskoprávním řízení usnesení, kterým uloží, aby osoba násilná dočasně opustila dům nebo byt společně obývaný, jakož i bezprostřední okolí, nebo aby do něj nevstupovala nebo aby se zdržela setkávání s osobou ohroženou a navazování kontaktu s ní. Soud má lhůtu 48 hodin na rozhodnutí o návrhu na vydání předběžného opatření. Jestliže je usnesení vydáno, předběžné opatření trvá 1 měsíc ode dne jeho vykonatelnosti, přičemž opatření je vykonatelné vyhlášením. S novým rozhodnutím soudu může být lhůta trvání předběžného opatření prodloužena, a to s ohledem na charakter podaného návrhu na zahájení řízení, majetkové a jiné poměry účastníků, jakož i na jiné rozhodné okolnosti, ale pouze v případě, bylo-li zahájeno před uplynutím lhůty 1 měsíce řízení ve věci samé. Doba, po kterou předběžné opatření může maximálně trvat, je 1 rok.

Jestliže soud nařídí předběžným opatřením, aby osoba násilná opustila společné obydlí včetně jeho bezprostředního okolí, nebo se zdržela kontaktů s osobou ohroženou, zajistí v součinnosti s příslušnými státními orgány výkon tohoto rozhodnutí. Osoba násilná bude ze společného bytu vykázána a nucena odevzdat klíče od tohoto bytu a bude jí bezprostředně při výkonu rozhodnutí umožněno odnést si s sebou osobní věci, osobní cennosti a dokumenty. Dále je osoba násilná uvědoměna o skutečnosti, že si může po dobu trvání předběžného opatření ze společného obydlí vyzvednout i věci, které jsou nezbytné k výkonu jeho podnikatelské činnosti nebo výkonu povolání.

Pokud osoba násilná nebude přítomna výkonu rozhodnutí, bude o možnosti vyzvednout si ze společného obydlí osobní věci informována oznámením, které bude vylepené na dveřích společného obydlí.

Jestliže chce osoba ohrožená dosáhnout toho, aby bylo předběžné opatření prodlouženo, musí podat návrh na zahájení řízení ve věci samé (např. návrh na rozvod manželství, vypořádání společného bydlení, apod.).³⁶

³⁶ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ, *Studijní materiál o problematice domácího násilí pro pracovníce a pracovníky orgánů sociálně - právní ochrany dětí*. 2006. ISBN 80-86878-50-3, s. 93, 94

Od dubna 2005 má navrhovatel podávající návrh na předběžné opatření povinnost složit jistotu pro případ, že by vydáním předběžného opatření vznikla druhé straně škoda či jiná újma. Bez složení této jistoty soud návrh zamítne. V některých případech předběžného opatření, např. ochrany nezletilého dítěte v ohrožení života, u řízení ve věci výživného, náhrady škody na zdraví, není složení jistoty vyžadováno.

Občanský zákoník v případech domácího násilí upravuje především otázky bydlení, nejčastěji zrušení společného nájmu bytu.³⁷ Za trvání manželství lze ohroženou osobou podat návrh na zrušení společného nájmu bytu z jí nezaviněných důvodů (dle ustanovení § 702 odst. 2 občanského zákoníku), ale v soudní praxi, pokud žena není rozvedena, rozhoduje soud v její neprospěch s odůvodněním, že je ustanovení § 702 odst. 2 občanského zákoníku míněno pouze pro úpravu zrušení práva společného nájmu osob, které nejsou manželi.

Zrušení nájmu bytu po rozvodu manželství

Nedružstevní byt

Jestliže se manželé po rozvodu nedohodnou na řešení bytové otázky, rozhodne soud na návrh jednoho z nich, že ruší právo společného nájmu bytu, a zároveň určí, který z manželů bude jako nájemce byt dále užívat. Soud při svém rozhodnutí bere v úvahu stanovisko pronajímatele a zájmy nezletilých dětí. Mezi další okolnosti, ke kterým by měl soud přihlížet, jsou např. příčiny rozpadu manželství, kdo z manželů se o získání bytu více zasloužil. Až bude rozvedenému manželi zajištěna bytová náhrada, je povinen se poté z bytu vystěhovat.

Družstevní byt

U nájmu družstevního bytu je pro ohroženou osobu ve vztahu k bytu důležité, zda-li byl byt nabyt jedním z manželů již před uzavřením manželství nebo byl získán za trvání manželství. Právní důsledky získání bytu se projeví v souvislosti s rozvodem a dalším členstvím v družstvu. Jestliže se jeden z manželů stal před uzavřením manželství nájemcem družstevního bytu, po rozvodu zůstává tento manžel členem družstva. Právo byt užívat a právo společného nájmu bytu zůstane tomu z manželů, jež nabyl družstevní byt před

³⁷ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ, *Studijní materiál o problematice domácího násilí pro pracovníce a pracovníky orgánů sociálně - právní ochrany dětí*. 2006. ISBN 80-86878-50-3, str. 74 až 76

uzavřením manželství. Vyklidit byt není rozvedený manžel povinen, dokud mu nebude zajištěna bytová náhrada.

Byt či dům ve výlučném vlastnictví jednoho z manželů (ohrožené osoby)

V bytě či domě ohrožené osoby je za této situace násilná osoba oprávněna bydlet pouze na základě rodinně právního vztahu manželství. Po rozvodu manželství tak druhému manželovi zaniká i právní důvod bydlení v bytě či domě bývalého manžela. Právo na bytovou náhradu ze zákona nevyplývá.

Byt či dům ve společném jmění manželů

Bytová otázka je v tomto případě řešena jako součást vypořádání společného jmění manželů dle zásad, které jsou uvedeny v ustanovení § 149 občanského zákoníku a jestliže nedojde k rozvodu dohodou, pak lze společné jmění manželů vypořádat až po jeho zániku, k němuž dochází rozvodem. Mezi základní zásady pro vypořádání společného jmění manželů je princip stejné velikosti podílů. Dále se při vypořádání přihlíží k zájmům a potřebám nezletilých dětí, péči o rodinu a zásluhám o nabytí a udržení společných věcí.

Bydlení manželů u rodičů

Jde o situaci, kdy manželé bydlí s rodiči či prarodiči v nájemním bytě a právo nájmu svědčí těmto třetím osobám, anebo v bytě či domě ve výlučném vlastnictví rodičů. Souhlas dosavadních nájemců/vlastníků je základním předpokladem. Tento souhlas s bydlením snachy/zetě mohou rodiče kdykoliv odvolat, zejména v případě, jestliže by byl pobyt osoby v rozporu s dobrými mravy. Na bytovou náhradu právo osobě nevzniká.³⁸

Na majetkoprávním vyrovnání se manželé mohou dohodnout sami, písemnou dohodu poté předloží soudu. Jestliže tak neučiní, ve lhůtě 3 let od nabytí právní moci rozsudku o rozvodu manželství mají právo podat k soudu žalobu. Pokud tak neučiní, každý z nich se stává vlastníkem takových movitých věcí, které ze společného majetku užíval výlučně on pro

³⁸ VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. 2. vyd. Praha: proFem, 2008. ISBN 978-80-903626-7-3, s. 133 až 137

potřebu svou, své rodiny a domácnosti, u ostatních movitých věcí a nemovitostí platí, že jsou v podílovém spoluvlastnictví obou rozvedených manželů. Tyto podíly jsou stejné.³⁹

4.6 Intervenční centra

V České republice intervenční centra fungují od 1.1.2007, kdy vešel v platnost nový zákon 135/2006 Sb., Zákon na ochranu před domácím násilím. Tyto intervenční centra jsou v oblasti speciálního poradenství relativně mladou záležitostí. Zaměřují se na problematiku domácího násilí a na jejich oběti. Ohroženým osobám poskytují intenzivní krátkodobou intervenční pomoc. Osoby podle potřeby a přání ohrožených převádějí do dlouhodobější péče návazných organizací. Jedná se o službu, která nabízí ženám, jež se setkaly s domácím násilím, bezprostřední a okamžitou pomoc.

Intervenční centrum je povinno kontaktovat ohroženou osobu do 48 hodin od předání informace policií. Ženě začne vyhledávat jinou možnost bydlení a dále se jí snaží co nejrychleji pomoci a podpořit ji v jejím konání a řešení celé této komplikované a traumatické situace. Pracovnice intervenčního oddělení se postiženou ženu snaží co nejrychleji telefonicky či písemně zkontaktovat a oslovit ji.

Jak již bylo uvedeno, Policie České republiky je povinna do 24 hodin od okamžiku vykazání či zákazu vstupu předat hlášení o domácím násilí intervenčnímu centru. S intervenčním centrem se samozřejmě může spojit kdokoli, kdo bude akutně potřebovat pomoc v případě domácího násilí.

Poradkyně pracující v intervenčním centru mají za úkol ohrožené osoby dostatečně informovat o jejich právech a o znění zákona o ochraně ohrožených osob. Ujasní, jak osoby mohou aplikovat tento zákon na jejich konkrétní případ a osvětlí jim, jak podat trestní oznámení, jak zažádat o vykazání osoby násilné ze společného bytu a podobně.

Kromě tohoto se pracovníci oddělení snaží osobě ohrožené poradit v jejích konkrétní situaci, např. jakými prostředky se a své děti chránit, jaké chování je smysluplné v situacích

³⁹ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ, *Studijní materiál o problematice domácího násilí pro pracovníce a pracovníky orgánů sociálně - právní ochrany dětí*. 2006. ISBN 80-86878-50-3, s. 77

bezprostřední konfrontace s domácím násilím, jaké jsou možnosti v rámci pomoci právní, psychologické, sociální, terapeutické či finanční.

Podle odpovědí na konkrétní otázky, které budou ohrožené osobě položeny, vyvodí poradci intervenční organizace ta nejlepší další možná řešení a doporučí příslušné instituce, na které se v případě potřeby mohou obrátit.

Veškeré služby intervenčních center jsou poskytovány bezplatně.⁴⁰

Informace o intervenčních centrech lze v České republice lze získat prostřednictvím Registru poskytovatelů sociálních služeb na internetové adrese www.iregistr.mpsv.cz. Zde jsou uvedeny veškeré sociální služby v jednotlivých krajích, včetně adres a kontaktů.

⁴⁰ BUSKOTTE, A. *Z pekla ven aneb žena v domácím násilí*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2008. ISBN 978-80-251-1786-6, s. 115, 116

5. Statistické údaje vykazání agresorů a služeb poskytovaných obětem

5.1 Vykazání na území hl. města Prahy

Krajské ředitelství policie hlavního města Prahy se dělí na čtyři Obvodní ředitelství Policie ČR Praha I - IV. Z níže uvedeného vyplývá, že v období od 1.1.2007 do 7.3.2010 bylo provedeno příslušníky Policie ČR pouze 163 případů vykazání.

VYKAZÁNÍ NA ÚZEMÍ HL. MĚSTA PRAHA od 1. 1. 2007 do 7.3. 2010 - 163 případů vykazání

Obvodní ředitelství	Kalendářní rok			
OŘ PČR Praha I	2007	2008	2009	2010
SKPV Bartolomějská	0	0	0	1
MO Benediktská	0	1	0	0
MO Krakovská	1	0	0	0
MO Malá Strana	0	0	0	1
MO Můstek	0	0	0	0
MO Břevnov	0	0	0	0
MO Dejvice	0	0	0	0
MO Řepy	1	0	2	0
MO Vokovice	0	0	0	0
MO Ruzyně	0	1	0	0
MO Holešovice	0	1	0	0
MO Letná	0	1	2	0
MO Výstaviště	1	0	0	1
Celkem za Prahu I	3	4	4	3

Obvodní ředitelství	Kalendářní rok			
OŘ PČR Praha II	2007	2008	2009	2010
SKPV Sokolská	2	0	0	0
MO Nové Město	1	1	0	1
MO Vinohrady	0	2	1	1
MO Barrandov	0	1	0	0
MO Smíchov	6	1	1	1
MO Košíře	2	2	2	0
MO Radotín	1	0	0	0
MO Stodůlky	2	0	4	3
MO Zličín	0	1	0	0
Celkem za Prahu II	14	8	8	6

Zkratky:

MO = místní oddělení PČR

SKPV = Skupina kriminální policie a vyšetřování

OŘ = Obvodní ředitelství PČR

Obvodní ředitelství	Kalendářní rok			
OŘ PČR Praha III	2007	2008	2009	2010
SKPV Zenklova	6	1	0	0
MO Jarov	8	4	5	0
MO Žižkov	2	0	6	2
MO Karlín	3	2	2	0
MO Kobylisy	2	2	2	0
MO Bohnice	0	0	0	0
MO Ďáblice	0	0	0	0
MO Libeň	1	0	1	0
MO Čakovice	4	3	1	0
MO Horní Počernice	2	1	3	1
MO Újezd nad Lesy	2	1	0	0
MO Letňany	1	0	0	0
MO Kyje-Černý Most	0	0	1	0
MO Prosek	0	0	5	2
MO Vysočany	0	0	0	0
Celkem za Prahu III	31	14	26	5

Obvodní ředitelství	Kalendářní rok			
OŘ PČR Praha IV	2007	2008	2009	2010
SKPV U Plynárny	3	0	1	2
MO Nusle	3	0	2	1
MO Modřany	0	0	0	1
MO Jižní Město I	0	0	0	0
MO Jižní Město II	0	0	0	0
MO Spořilov	1	1	0	0
MO Lhotka	0	1	3	4
MO Podolí	0	0	0	0
MO Pankrác	2	0	0	0
MO Vršovice	1	1	1	0
MO Hostivař	0	0	0	0
MO Zahradní Město	0	2	2	0
MO Strašnice	0	0	0	0
MO Uhřetěves	0	2	1	0
MO Horní Měcholupy	1	0	0	0
Celkem za Prahu IV	11	7	10	8

⁴¹ HUSÁK, V. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179 ze dne 27. listopadu 2006, kterým se stanoví postup příslušníků Policie České republiky v případech domácího násilí. Interní předpis, příloha.

5.2 Statistika ROSA: Služby poskytované ženám - obětem domácího násilí (rok 2008)

Občanské sdružení ROSA v rámci komplexní psychosociální pomoci ženám - obětem domácího násilí a jejich dětem poskytuje od roku 1998 jako občanské sdružení tři základní služby:

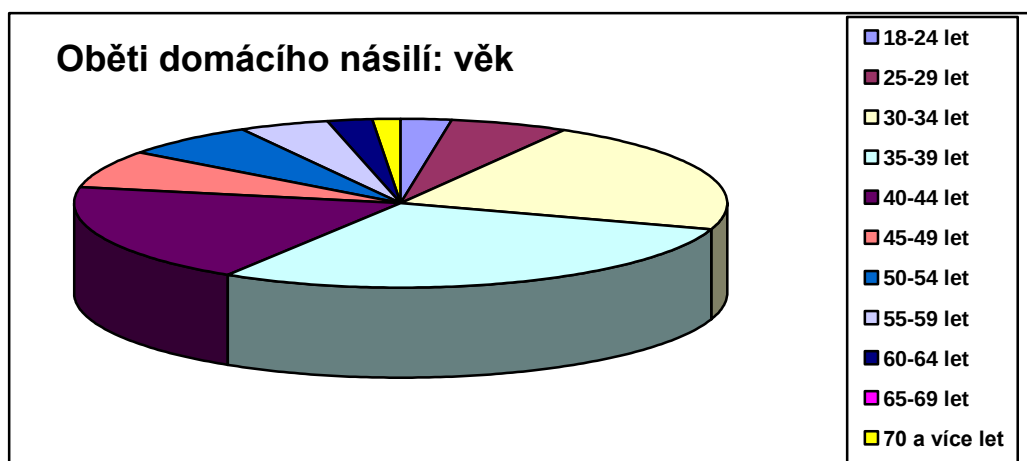
- Informační a poradenské centrum ROSA
- Azylové ubytování s utajenou adresou pro ženy oběti domácího násilí a jejich děti
- Telefonická krizová pomoc

V roce 2008 prošlo informačním a poradenským centrem ROSA 232 klientek. Pro účely statistiky byla zpracována data 196 klientek.

Celkem bylo klientkám v roce 2008 poskytnuto 1402 výkonů (sociálně-právní a terapeutické konzultace, psychoterapie, právní konzultace,...). V azylovém domě a bytech bylo ubytováno 24 žen a 33 dětí. V roce 2008 bylo poskytnuto na telefonické SOS lince a pevné lince celkem 1590 krizových intervencí. Prostřednictvím internetového poradenství bylo v roce 2008 poskytnuto 329 konzultací.⁴²

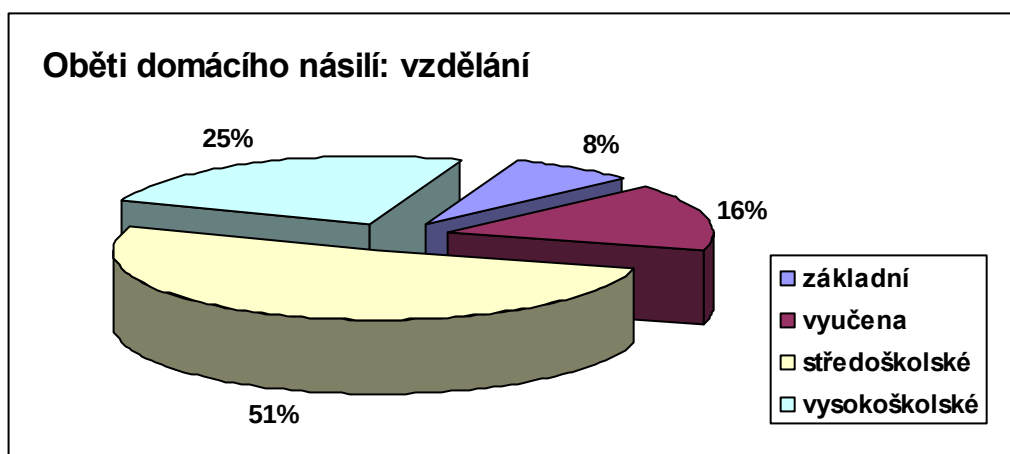
⁴² ROSA OS [online]. 15.10.2010 [cit. 2010-11.23]. Dostupné z :
<http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/statistika_ROSA_za_2008_verze_10062009.pdf>.

Graf 1: Věkové rozložení klientek (obětí domácího násilí)

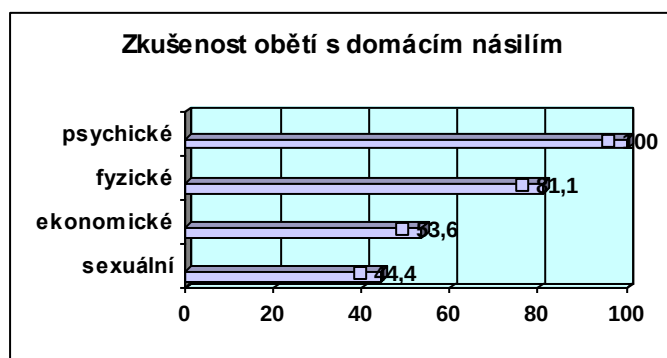
* Zdroj: www.rosa-os.cz, vlastní úprava

Graf 2: Vzdělání obětí domácího násilí

*Zdroj: www.rosa-os.cz, vlastní úprava

Graf 3: Zkušenost obětí s domácím násilím

* Zdroj: www.rosa-os.cz, vlastní úprava

Tabulka 1: Psychické násilí

<u>formy</u>	<u>počet klientek</u>	<u>v %</u>
ponižování	189	96,4
vydírání, zastrašování	141	71,9
výhružky zabitím	89	45,4
nadávky, vulgarismy	146	74,5
kontrola, zákazy	158	80,6
omezování, izolace	103	52,6
křik	96	49
žárlivost	122	62,2
stalking	20	10,2
M vyžaduje naprostou poslušnost	59	30,1
M vyhrožuje sebevraždou	68	34,7
M vyhrožuje zbraní	37	18,9 ⁴³

⁴³ ROSA OS [online]. 15.10.2010 [cit. 2010-11.23].

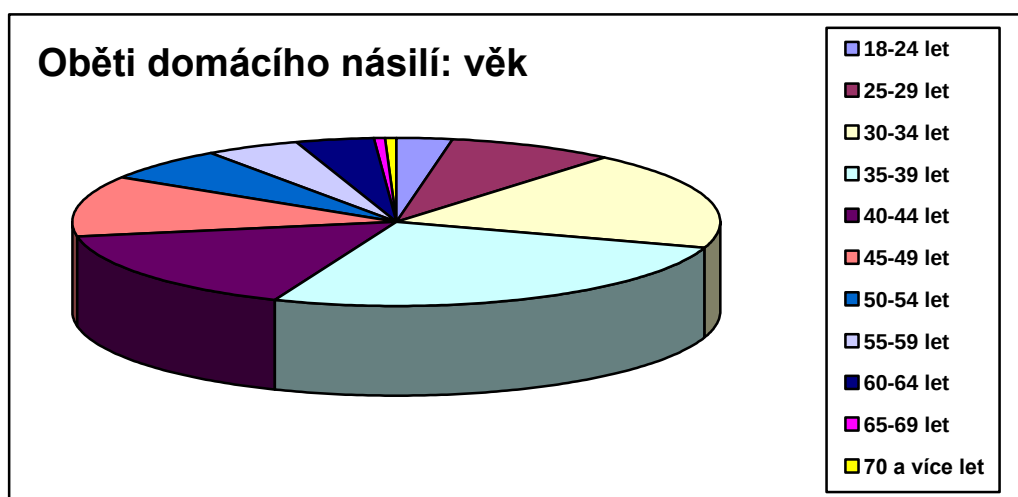
Dostupné z : <http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/statistika_ROSA_za_2008_verze_10062009.pdf>.

5.3 Statistika ROSA: Služby poskytované ženám - obětem domácího násilí (rok 2009)

V roce 2009 prošlo informačním a poradenským centrem ROSA 228 klientek. Pro účely statistiky byla zpracována data 206 klientek.

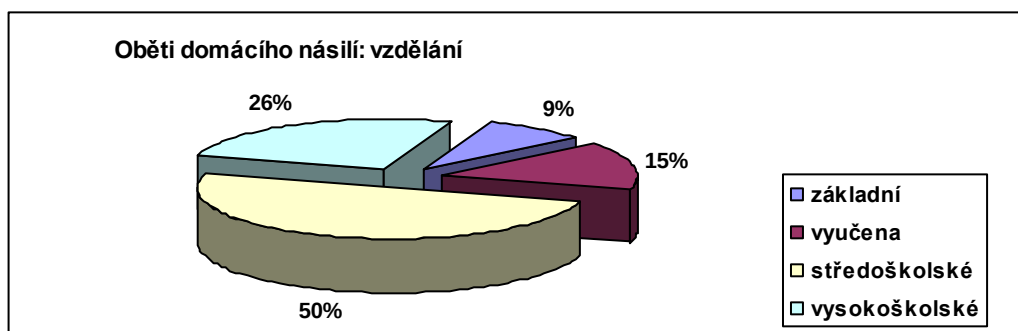
Celkem bylo klientkám v roce 2009 poskytnuto 1280 výkonů (sociálně-právní a terapeutické konzultace, psychoterapie, právní konzultace,...). V azylovém domě a bytech bylo ubytováno 18 žen a 22 dětí. V roce 2009 bylo poskytnuto na telefonické SOS lince a pevné lince celkem 1569 krizových intervencí. Prostřednictvím internetového poradenství bylo v roce 2009 poskytnuto 611 konzultací.

Graf 4: Věkové rozložení klientek (obětí domácího násilí)

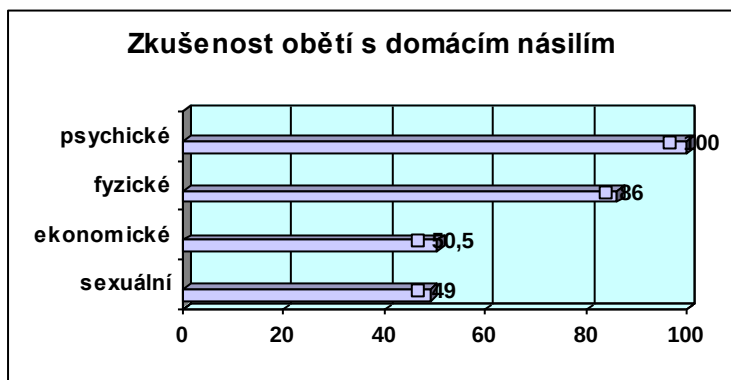
* Zdroj: www.rosa-os.cz, vlastní úprava

Graf 5: Vzdělání obětí domácího násilí

* Zdroj: www.rosa-os.cz, vlastní úprava

Graf 6: Zkušenost obětí s domácím násilím

* Zdroj: www.rosa-os.cz, vlastní úprava

Tabulka 2: Psychické násilí

formy	počet klientek	v %
ponižování	199	96,6
vydírání, zstrašování	144	96,0
výhružky zabitím	87	42,0
nadávky, vulgarismy	147	71,0
kontrola, zákazy	138	67,0
omezování, izolace	97	47,0
křik	72	35,0
žárlivost	130	63,0
stalking	20	10,2
M vyžaduje naprostou poslušnost	67	32,5
M vyhrožuje zbraní	34	16,5 ⁴⁴

⁴⁴ ROSA OS [online]. 15.10.2010 [cit. 2010-11.23]. Dostupné z : http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/statistika_ROSA_za_2009.pdf

Z výše uvedených statistických dat vyplývá, že intervenční centra hrají v incidentech domácího násilí důležitou roli. Jejich pomoc hledají nejčastěji ženy ve věkové skupině 35 - 39 let, dále 30 - 34 let, následuje věková skupina 40 - 44 let. Tato data jsou shodná s daty statistiky roku 2008.

Domácí násilí zažívají lidé bez ohledu na jejich společenské postavení či vzdělání. Statistiky potvrzují, že oběťmi domácího násilí se nejčastěji stávají ženy se středoškolským vzděláním, následují ženy s vysokoškolským vzděláním.

100% žen uvedlo, že se setkala s psychickým násilím (nejčastěji ponižování, výhrůžky, vydírání,...), s fyzickým násilím se za rok 2008 setkala 81,1% žen, v roce 2009 to bylo již 86% žen.

Jestliže srovnáme počet vykázaných osob s počtem osob hledající pomoc v intervenčním centru, vidíme zde značný nepoměr. Z toho vyplývá, že většina žen vyhledá častěji pomoc v intervenčním centru, než by kontaktovala policii. Ta se zřejmě dostává ke slovu až v případě těžkých fyzických napadení ženy nebo dětí. Do té doby se žena psychické i fyzické týrání snaží vydržet.

6. Prevence

6.1 Výchova - vznik násilí

Je vůbec možné zabránit vzniku násilí? Na tento problém se pohlíží velice skepticky, neboť příčiny násilí jsou různorodé. Ale díky znalostem těchto příčin, důvodů i podnětů násilí zde existuje možnost, že někdy budeme schopni násilí skutečně předcházet.

Velkou roli zde hraje také výchova. Vědecké studie dokazují, že dítě, které se setkalo v dětství s násilím, bude v dospělosti rovněž agresivní. Tuto agresi může projevat ve škole vůči svým vrstevníkům, či později v partnerství.

Dítě nebylo svými rodiči dostatečně seznámeno s tím, že je možné se za nepříznivých situací chovat vyrovnaně a své názory lze prosadit klidnou cestou. Anebo na základě hrubého chování otce dítě považuje takové jednání jako naprosto přirozené.

I v dnešní době se mnoho rodičů domnívá, že používání fyzických trestů je jedinou možností, jak z dítěte vychovat slušného člověka. Ale zapomínají na to, že tyto děti budou nakonec své problémy řešit fyzickými silami a stane se z něj surový člověk. Z toho vyplývá, že násilí vede pouze k dalšímu násilí nebo je velmi vysoká pravděpodobnost, že tomu tak bude.

Je dokázáno, že chlapci, kteří byli v dětství oběťmi násilí, mají v dospělosti mnohem větší sklony k agresivitě. Naopak dívky, které se v dětství setkaly s násilím, si nakonec vyhledají surového partnera a jsou oběťmi násilí dlouhá léta. Obě tyto skutečnosti jsou velice pravděpodobné. Zabráníme tomu tak, že děti budeme chránit před násilím a ukážeme jim tu správnou cestu k tomu, aby se k partnerovi chovali s láskou, úctou a nezakládali vztah na dominanci a podřízenosti.⁴⁵

⁴⁵ BUSKOTTE, A. *Z pekla ven aneb žena v domácím násilí*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2008. ISBN 978-80-251-1786-6, s. 137 až 139

6.2 Prevence se týká nás všech

Domácí násilí je problém celé společnosti, ne pouze obětí a násilníků, neboť dochází k útokům na základní lidská práva. Z tohoto důvodu existuje řada zákonů, která tato práva chrání. Avšak zákony nedokáží násilí zabránit, jsou jen dobrým základem pro řešení tohoto problému. Kromě takových opatření v legislativě je třeba, aby byla činná i společnost. Ta musí být k tomuto problému otevřená a v případě, že se s násilím dostane do styku, musí se umět správně postavit.

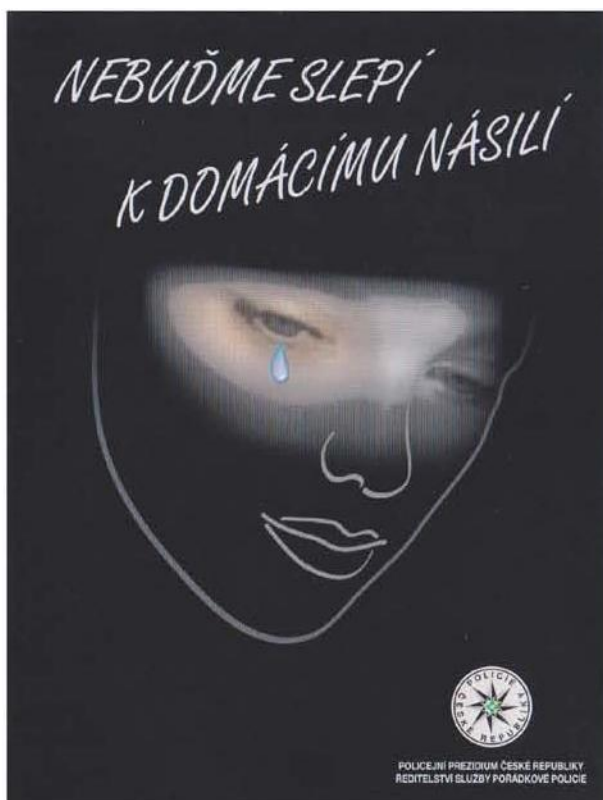
Musíme mít na paměti, že domácí násilí je častým fenoménem. Třebaže se netýká přímo nás, trpí jím někteří naši blízcí, naše kamarádky, kolegyně. Proto bychom měli být k případům domácího násilí citliví, abychom násilí včas rozpoznali a uměli správně zareagovat.

Pokud se sami nebo někdo v našem okolí setká s násilím a agresivitou, je třeba mít odvahu. Je třeba jednat s jistotou a v okamžiku, kdy jsou překročeny meze lidských práv a svobod. Násilí můžeme přemoci právě tím, že jej začneme řešit a chránit sebe i oběť. Tím možná další oběti pochopí, že není nutné násilí snášet a dodáme jim odvahu.⁴⁶

Mezi další snahy policie bezesporu patří i preventivní působení. Prevence ve formě besed či přednášek je hlavní náplní práce členů Preventivně informačního oddělení pražské policie. Také oni se snaží vyjít veřejnosti a neziskovým organizacím vstříc. Zajišťují přednášky na téma domácího násilí a jsou v kontaktu s neziskovými organizacemi, které poskytují další pomoc poškozeným. Také se podílejí na spoluvytváření a distribuci informačních brožur nebo letáků, které obsahují rady a důležité kontakty na organizace pomáhajícím obětem domácího násilí. Materiály jsou k dispozici také kriminalistům, kteří se šetřením těchto případů zabývají.

Velmi dobře se osvědčila brožurka s názvem „Nebud’me slepí k domácímu násilí“ a „Stop domácímu násilí“ (viz obrázek), které se zabývají problematikou domácího násilí.

⁴⁶ BUSKOTTE, A. *Z pekla ven aneb žena v domácím násilí*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2008. ISBN 978-80-251-1786-6, str. 149

Proč je domácí násilí nebezpečné?

- **Je skryté** před zraky veřejnosti i státních orgánů.
- **Narůstá pozvolna**, ohrožená osoba obtížně pozná okamžik, kdy již vztah není bezpečný.
- **Lze se před ním těžko bránit**, protože ohrožená osoba s násilníkem sdílí řadu společného, a to včetně obydlí, ze kterého nemá kam odejít.
- **Má dopad na děti** přítomné při násilí, které získávají negativní vzory a považují je za normální.
- **Má vzrůstající tendenci** – zpočátku se jedná o útoky proti lidské důstojnosti (urážky, vydírání, ponižování), následují útoky proti zdraví (facky, bití, škrcení) a může vyústit až v útoky proti životu.

Domácí násilí samo nezmizí.

Jeho skrývání není řešením!

Pokud není v silách ohrožené osoby situaci řešit, může se obrátit na některá z následujících míst.

Kdo může pomoci a jak?

Intervenční centrum

- specializované pracoviště pro pomoc osobám ohroženým domácím násilím. Obracíte se na něj s žádostí o radu a pomoc osobně, písemně či telefonicky.
- nabízí za respektování zásady diskrétnosti zpravidla:
 - telefonickou krizovou pomoc,
 - psychologické, sociální a právní poradenství,
 - pomoc při podání návrhu na předběžné opatření k ochraně před domácím násilím,
 - zprostředkování jiných odborných služeb.

Kontakt: viz zadní strana, popř. www.domacinasili.cz

Manželské a rodinné poradny

- zpravidla nabízí občanům bez ohledu na věk a místo bydliště bezplatně tyto služby:
 - krizovou intervenci v oblastech osobních a rodinných,
 - diagnostiku partnerských vztahů,
 - psychologické poradenství a terapii (individuální, párovou, rodinnou, skupinovou),
 - sociálně právní poradenství,
 - informační a zprostředkovatelské služby.

Kontakt: www.amrp.cz či DONA linka (viz zadní strana)

Kdo může pomoci a jak?

Azylová zařízení

- slouží osobám ohroženým domácím násilím bez věkového omezení a zajišťují:
 - bezpečné prostředí formou ubytování s komplexním pobytovým programem,
 - nezbytnou materiální pomoc,
 - doprovod na úřady, policii, soudy atp.,
 - podporu sebevědomí a samostatnosti.

Kontakt: např. www.azylovedomy.cz/adresar.php či DONA linka (viz zadní strana).

Poradny pro oběti trestných činů a občanské poradny

- nabízí poradenství všem občanům bez ohledu na věk, pohlaví či místo bydliště za respektování zásad bezplatnosti, nezávislosti, diskrétnosti a nestrannosti.

Kontakt: www.bkb.cz nebo www.obcanskeporadny.cz či DONA linka (viz zadní strana)

Přestupkové komise

- v případě, že útoky dosáhnou intenzity přestupku proti občanskému soužití (nadávání, ponižování, lehčí útoky proti zdraví) nebo proti majetku (ničení věcí, krádeže), na návrh poškozeného:
 - šetří přestupky
 - rozhodují o případné sankci

Kontakt: obecní úřad dle místa spáchání přestupku

Kdo může pomoci a jak?

Policie České republiky

- poskytuje okamžitou pomoc, zejména:
- přerušit bezprostřední fyzické násilí, rozbíjení předmětů, ohrožování dětí apod.,
- za splnění zákonných podmínek může krátkodobě omezit násilnou osobu na svobodě, popř. ji vykázat ze společného obydlí,
- přijme oznámení, popř. provede vlastní šetření,
- v případě trestného činu zahájí trestní stíhání, v případě přestupku předá přestupkové komisi,
- podá informace o místech pomoci.

Kontakt: tísňová linka 158

Městská/obecní policie

- poskytuje okamžitou pomoc, zejména:
- přerušit bezprostřední fyzické násilí, rozbíjení předmětů, ohrožování dětí apod.,
- přijme oznámení o přestupku, popř. provede prvotní šetření,
- podá informace o místech pomoci.

Kontakt: tísňová linka 156

Orgán sociálně-právní ochrany dětí

- poskytuje pomoc dětem v případě ohrožení života, zdraví či příznivého vývoje, kterým je nejen přímo páchané násilí na dítěti, ale též jeho přítomnost při násilí mezi jinými.

Kontakt: obecní úřad dle místa bydliště dítěte

Kdo může pomoci a jak?

Zdravotnická zařízení

- v případě poranění způsobeného v důsledku páchaného násilí je vhodné vyhledat ihned lékařské ošetření a v jeho rámci uvést pravdu o skutečných příčinách potíží či zranění. Lékařská zpráva může mít jako důkazní materiál velký význam.

Kontakt: 155

Krizová centra

- nabízí s cílem získání psychické stability pomoc osobám v krizi formou:
- psychologických (a v některých případech též psychiatrických) služeb,
- poradenství a zprostředkování dalších služeb,
- pomoc při sestavení krizového plánu,
- obvykle s možností krátkodobého využití krizového lůžka,

Kontakt: viz zlaté stránky

Krizová centra pro děti

- nabízí s cílem stabilizace psychiky dítěte:
- specializované psychologické (a v některých případech též psychiatrické) služby pro děti,
- sociálně-právní poradenství a zprostředkování dalších služeb,
- obvykle též možnost využití krizového lůžka,

Kontakt: viz zlaté stránky

Kontakty

Policie ČR 158

Záchranná služba 155

DONA linka (nonstop) 251 511 313

Centrum krizové intervence, Praha (nonstop) 284 016 666

ROSA (v pracovní dny) 241 432 466, 602 246 102

ACORUS, o. s. – psychosociální centrum (nonstop) 283 892 772

Pražská linka důvěry (nonstop) 222 580 697

Vydalo Policejní prezidium České republiky, Ředitelství služby pořádkové policie, 2010.

Bezpečnostní plán

Pokud se necítíte ve vztahu bezpečně, připravte se na možnosti ochrany pro případ dalšího násilného útoku. Zvažte zejména:

- shromáždění důležitých telefonních čísel pro případ potřeby (známí, policie, intervenční centrum, azylový dům apod.);
- možnost informování rodiny, přátel či sousedů, kteří by Vám v případě potřeby mohli pomoci (např. poskytnutím krátkodobého úkrytu);
- možné únikové cesty v případě násilného jednání, např. nenechat se zavřít v části obydlí bez oken ani východu, ale též kam se lze v takové situaci uchýlit;
- smluvené znamení pro sousedy v případě ohrožení,
- vytvoření bezpečnostního zavazadla pro případ nenadálého odchodu z obydlí, kde budou uloženy všechny potřebné věci, zejména:
 - **doklady** (průkaz totožnosti, rodný list, průkaz zdravotního pojištěnce apod.),
 - **důležité dokumenty** (k účtům, k bytu, pracovní smlouvy, rozhodnutí soudu apod.),
 - **léky, věci denní potřeby pro sebe a případně pro děti** (oblečení, hygienické potřeby, hračky),
 - **klíče od obydlí, peníze, kreditní kartu, jízdenky**. Zavazadlo je možné nechat i mimo obydlí na místě, kde se k němu můžete snadno dostat.

* Zdroj: brožurka „Nebud' me slepí k domácímu násilí“

JAK POMOCI V PŘÍPADĚ DOMÁCIHO NÁSILÍ

- Nevystavujte svou snahou pomoc oběť ani sebe jakémukoliv ohrožení, bezpečnost je na prvním místě!
- O domácím násilí s obětí nemluvte v přítomnosti jiných osob.
- Zkuste klást jednoduché otázky, například „**Stalo se někdy, že Vás někdo blízký uho-dil nebo že Vám vyhrožoval?**“ „**Cítíte se doma bezpečně?**“
- Buďte chápaví – vysvětlíte, že i jiní lidé zažívají podobné situace. Buďte dobrými posluchači.
- Násilníka přímo nekritizujte, ale vyjádřete svůj nesouhlas s násilím – oběť je na násilníka vázaná a může odmítnout s Vámi dále komu-nikovat.
- Nabídněte pomoc, v případě potřeby dopro-vod do nemocnice či pomoc s kontaktováním policie.
- Nechte oběť, aby se rozhodla sama (např. opustit násilníka), musí sama chtít a odhodlat se k řešení.
- Zkuste hledat reálné možnosti řešení. Kontak-tujte pomáhající neziskovou organizaci.

* * *

NĚKTERÉ POMÁHAJÍCÍ NEZISKOVÉ ORGANIZACE

Centrum krizové intervence	284 016 666
Bílý kruh bezpečí, o.s.	257 317 110
Dona linka (nonstop)	251 511 313
RQSA, o.s.	241 432 466
Acorus (nonstop linka)	283 892 772
Arcidiecézní charita Praha	737 234 078

NÁSILÍ NE!

STOP DOMÁCI MU NÁSILÍ!

Domácí násilí je mnohem častějším jevem, než se většina lidí domnívá.

I ve Vašem okolí se může vyskytovat oběť domácího násilí.

PREVENCE
SE MUSÍ VYPLATIT

Domácí násilí je chování, které v partnerském soužití nebo v širší rodině u jedné osoby vyvolává strach z osoby druhé. Přitom jsou tyto lidé na sobě většinou citově, sociálně a ekonomicky vzájemně závislí. Jedná se často o útoky na vůli a tělesnou integritu člověka. Jejich cílem je získat a udržet převahu, kontrolu a moc.

Domácí násilí může mít podobu **fyzického, sexuálního a psychického násilí**, vynucené sociální izolace a ekonomické závislosti.

TYPICKÉ ZNAKY DOMÁCIHO NÁSILÍ:

- probíhá vždy mezi blízkými osobami **v sou-kromí, beze svědků**, často jsou účastníky děti,
- násilí není jednorázový incident, **dlouhodobě se opakuje**, jde o násilí na pokračování,
- domácí násilí **se stupňuje**, přechází od jed-notlivých útoků v pravidelné násilí, od urážek k fyzickému napadání, až k možnému ohro-žení života,
- **role** ohrožené a násilné osoby jsou **jasně a nezaměnitelně rozděleny**.

NÁSILÍ NE!

* Zdroj: brožurka „Stop domácímu násilí“

7. Kasuistika

V následujícím textu se seznámíme s případy z praxe. První případ pojednává o domácím násilí ve fyzické i psychické formě, další dva se zabývají domácím násilím ve formě zejména psychické. Oproti fyzickému je psychické násilí velice těžko prokazatelné a tudíž i postižitelné.

7.1 Kasuistika 1

B.O. byla v březnu roku 2009 na dovolené v Itálii. Zde poznala S.O.O., se kterým zde v měsíci červnu uzavřela sňatek, neboť zjistila, že je těhotná. Od tohoto měsíce mezi nimi docházelo k hádkám a jejímu ponižování. Jelikož se hádky stupňovaly, rozhodla se B.O. odjet z Itálie zpět do České republiky. S manželem však byli v telefonickém kontaktu. Asi po 3. měsících odjela zpět do Itálie, odkud se do ČR vrátila spolu s manželem.

Po příjezdu si pronajali byt na Praze 10. Zpočátku bylo vše v pořádku, ale od listopadu se opět začali hádat, zejména kvůli výchově jejího syna, kterého měla z 1. manželství, a jejich finanční situaci. Celá věc začala vrcholit v prosinci, kdy již byla v pokročilém stadiu těhotenství. Při hádce S.O.O. strčil do B.O., která spadla na zem, poté jí bil rukama do stehů a hýždí, tahal za vlasy, kroutil jí ruce, plival po ní... Toto se dělo zhruba 2x do týdne.

Od ledna roku 2010 se fyzické napadání zmírnilo, ponižování, urážení a vyhrožování tím, že jí vezme syna, stále trvalo.

Jeho jednání vyvrcholilo v polovině dubna r. 2010. S.O.O. svou manželku slovně napadal, ponižoval a nakonec jí napadl i fyzicky. Povalil jí na zem, poté jí chytil za vlasy na temeni hlavy, vytáhl jí za ně nahoru do stoje a dále jí za ně tahal po celém obývacím pokoji. Poté vyběhla z bytu, zazvonila na sousedku a řekla jí, ať zavolá policii.

Policie dorazila na místo, kde prováděla postup podle interních předpisů. Dle metody SARA DN bylo zjištěno, že se skutečně jedná o případ domácího násilí. Podle zákona o policii bylo, se souhlasem poškozené, a přítomnosti nezúčastněné osoby, provedeno vykazání manžela. Poškozené byly sděleny informace týkající se center pomoci.

Ve věci byly zahájeny úkony trestního řízení pro podezření ze spáchání zločinu týrání osoby žijící ve společném obydlí dle ustanovení § 199 odst. 1 trestního zákoníku.

Počátkem srpna bylo proti podezřelému zahájeno trestní stíhání pro zločin týrání osoby žijící ve společném obydlí dle ustanovení § 199 odst. 1, odst. 2 písm. d) trestního zákoníku. Po předchozím souhlasu státního zástupce byl obviněný zadržen dle § 76 odst. 1 trestního řádu a dále byl dán podnět na vazbu, přičemž soud u obviněného vazební důvody shledal.

Na počátku října 2010 byl policejním orgánem státnímu zástupci podán návrh na podání obžaloby.

7.2 Kasuistika 2

I.Ž. se vdala za K.Ž.. Než nastoupila na mateřskou dovolenou koncem roku 2000, byl jejich vztah téměř vyrovnaný. Zhruba 3 měsíce poté jí manžel začal vyčítat jakoukoli drobnost. Po každém tomto vyčítání odešel z domova, kde nebyl po celou noc. Když druhý den přišel domů, nikdy se k incidentu nevracel.

Po porodu se situace nezměnila, vyčítání neustávalo. Pouze v případech, kdy byli spolu ve společnosti. Choval se k ní velice vybraně, všichni známí jí říkali, jakého má hodného a starostlivého manžela. Když se vrátili ze společnosti domů, začal jí opět kritizovat a nadávat. Takto to bylo po celou dobu její mateřské dovolené, tedy až do roku 2004.

Po mateřské dovolené nastoupila do zaměstnání. Manžel jí ale začal následně vyčítat, že se o něho a dceru dost nestará a řekl jí, ať zaměstnání opustí a zůstane doma. Takto tedy učinila. Po několika měsících jí manžel začal vyčítat, že se válí doma a je parazitem. Z toho důvodu manželovi pomáhala ve firmě, ve které pracoval. I v této době jí nadávat nepřestal a postupem času zjistila, že je velice žárlivý. Zakázal jí jakýkoli kontakt s muži, s kamarádkami se stýkat mohla. Dále doma zavedl pravidlo, že nesmí sahat na jeho počítač, zvedat jeho mobilní telefon, prohlížet jeho věci...

V roce 2008 začal K.Ž. podnikat v Olomouci. Z tohoto důvodu byl zpočátku 3 dny pryč, postupně se jednalo o celý týden. Během této doby, manžel I.Ž. několikrát denně volal, dával jí povely jako kdyby byla pes a jakékoli nedodržení bylo potrestáno minimálně nadáváním, ale častěji fyzickým útokem.

V září 2009 jí manžel oznámil, že potřebuje 14 dní na to, aby si rozmyslel, jestli budou stále spolu. Následující den jí volal, že nic nepochopila a že se domů už nevrátí.

Domluvili se tedy na péči o jejich dceru a placení nákladů spojené s užíváním bytu, ve kterém manželka s dcerou bydlely. Tuto dohodu však porušil, náklady na byt přestal platit, na dceru také nijak finančně nepřispíval.

Počátkem roku 2010 z tohoto důvodu I.Ž. požádala soud o předběžné opatření na svěřeni dcery do její péče, žádost o rozvod nepodala.

V únoru jí manžel telefonoval, že mu má darovací smlouvou převést byt a dvě garáže, které měli ve společném vlastnictví. Jednu garáž si I.Ž. chtěla nechat, aby mohla zaplatit dluh, který měl manžel k její rodině. Kvůli tomuto jí začal manžel vyhrožovat, že odveze dceru, kterou nikdy už neuvidí, a jí úplně zničí. Ze strachu nechala vyměnit zámky u dveří bytu, ale manžel z důvodu trvalého bydliště nechal byt odemknout a odvezl si z něho většinu svých věcí, dále všechny hodnotné věci, včetně jejích nebo společných.

Telefonáty neustávaly, byly čím dál častější a vulgárnější. Manžel I.Ž. neustále vyhrožoval, že odveze dceru a veškeré zařízení z bytu pryč, jestliže jeho požadavky nesplní. Z tohoto důvodu I.Ž. celou věc nahlásila na místním oddělení Policie České republiky.

Ve věci byly zahájeny úkony trestního řízení pro podezření ze spáchání zločinu týrání osoby žijící ve společném obydlí dle ustanovení § 199 odst. 1, odst. 2 písm. d) a přečinu vydírání dle ustanovení § 175 trestního zákoníku. Dále bylo provedeno vykázání manžela bez jeho přítomnosti.

Vzhledem k tomu, že poškozená nedala souhlas s trestním stíháním svého manžela ve skutku vydírání a nedala souhlas k tomu, aby policejní orgán mohl provádět šetření ve zdravotnických zařízeních, byla věc nakonec dle ustanovení § 159a odst. 1 odložena, neboť policejní orgán neprokázal, že se jedná o dlouhodobé fyzické či psychické týrání. Skutek vydírání byl dle policejního orgánu pouze výpovědí poškozené a neměl opodstatnění, poškozená výpověď záměrně zinscenovala a to z důvodu, aby manžela dostala zpět do rodiny. Oznámení bylo tedy účelové a mohl být nástrojem poškozené pro další řízení před soudem o opatrovnictví a rozvodu.

7.3 Kasuistika 3

Dne 14.2.2010 se asi kolem půlnoci P.R. vrátil domů, manželka A.R. se dívala na televizi. Po příchodu si manžel sedl k notebooku a povídali si. Následně nastala slovní výměna ohledně uložených souborů v notebooku a P.R. manželce řekl, že toho má dost, ať se sebere, jde do vany a spát, přičemž jí rukama začal strkat do předsíně. Odešel do ložnice a začal si do kufru balit své věci. Manželka se ho zeptala, co to dělá (toto se nedělo poprvé), odpověděl jí, že jde pryč. Chtěl si sbalit i notebook, ale manželka prosila, aby jí ho doma ještě nechal, že si chce z něho stáhnout nějaké fotografie. Následně do obývacího pokoje přišla jejich dcera s tím, že je jí špatně. A.R. šla s dcerou do koupelny, poté jí uložila do postele.

Manžel mezitím šel do pokoje starší dcery, která u nich již nebydlí, vytáhl ze stolku zásuvku s fotografiemi, tyto vypadly a začal je rozkopávat po pokoji. Manželka se bála, raději nic neříkala a doufala, že muž brzy odejde. Když nepřestával, řekla mu, ať toho nechá a on jí odvětil, že jí taky nabalí a 3x jí nohou nakopnul do oblasti pánve. Při posledním kopu vykřikla. Výkřik vzbudil dceru, která za nimi přišla do pokoje. V pokoji jí otec řekl, že maminku nakopl. A.R. se s dcerou raději uchýlila do koupelny. Po nějaké době z koupelny vyšla, přičemž v chodbě viděla, že je manžel vyzut a sedí u počítače. Sdělil jí, že nikam nejde. A.R. dala dceru spát, přičemž s dcerou v pokoji zůstala a zde se také zamkla. Odtud mobilním telefonem zavolala své sestře, které v rychlosti řekla, co se stalo, a ať zavolá policii. Ta se na místo dostavila asi po 15 minutách. Manžel jí proto začal nadávat a šel policii otevřít vchodové dveře domu. Když se s policií vrátil do bytu, byl jak vyměněný, dokonce zavolal záchranku, která jí následně s dcerou odvezla k ošetření.

Podle zákona o policii bylo se souhlasem poškozené provedeno vykazání manžela. Poškozené byly sděleny informace týkající se center pomoci.

Ve věci byly zahájeny úkony trestního řízení pro podezření ze spáchání zločinu týrání osoby žijící ve společném obydlí dle ustanovení § 199 odst. 1, odst. 2 písm. d) trestního zákoníku.

Poškozené byla vystavena pracovní neschopnost, z tohoto důvodu byl vypracován znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví soudní lékařství. Z posudku bylo zjištěno, že utrpěná zranění naplňují kritéria ublížení na zdraví - skutek lze kvalifikovat jako přečin

ublížení na zdraví. Poškozená však využívá svého práva a nedává souhlas s trestním stíháním svého manžela. Po celou dobu vyšetřování se poškozená záměrně vyhýbala podání vysvětlení.

Nakonec věc byla dle ustanovení § 159a odst. 1 trestního řádu odložena, neboť ve věci nešlo o podezření ze zločinu a nebylo na místě věc vyřídít jinak. V souhrnu zjištěných skutečností byl útok ojedinělým, dlouhodobé týrání ať psychického či fyzického rázu nebylo prokázáno.

7.4 Dotazníkové šetření

Za účelem zjištění stanoveného cíle práce, jsem zpracovala tento dotazník. Dotazník je určen osobám, které byly v pozici poškozené strany v trestním řízení.

otázka. č. 1

Oceňujete posun v oblasti ochrany domácího násilí? Tzn. že od roku 2007 se mění některé zákony v oblasti ochrany? (zaveden institut vykázaní, zřízení intervenčních center, předběžné opatření občanského soudního řádu)

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

otázka. č. 2

Vyhovuje Vám délka 10 dní vykázaní agresora ze společného obydlí nebo byste ji prodloužila?

- a) ano
- b) ne a proč

otázka. č 3

Pokud agresor je držitelem zbrojního průkazu a vlastní jakoukoli zbraň, jste pro okamžité odebrání průkazu i zbraně?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

otázka. č 4

Vnímáte opakované návštěvy policistů jako pomoc?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

otázka. č. 5

Byla jste při vykázání agresora poučena o možnostech pomoci intervenčních center a dostala jste kontakt na tyto intervenční centra?

- a) ano
- b) ne

otázka. č. 6

Byla policisty prováděna kontrola dodržování vykázání agresora, jestli se nezdržuje v místě trvalého bydliště a jeho okolí?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

otázka. č. 7

Uvítala byste možnost, aby se vykázaná osoba hlásila v době vykázání na oddělení Policie?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

otázka. č. 8

Byla jste poučena o možnosti podání návrhu na vydání předběžného opatření spočívající v povinném opuštění bytu nebo domu?

- a) ano
- b) ne

otázka. č. 9

Jak celkově hodnotíte činnost policie ve Vašem případě?

otázka. č. 10

Změnila byste postup policie v případech domácího násilí? Pokud ano, tak jakým způsobem?

otázka. č. 11

Byla jste policií dostatečně poučena o svých právech?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

otázka. č. 12

Jak celkově hodnotíte chování policistů a jakým způsobem k Vám a případu přistupovali?

8. Závěr

Řešení problematiky domácího násilí se stalo po právní úpravě od 1. ledna 2007 běžnou policejní praxí. Každému případu se zasahující policisté věnují s maximálním nasazením a s využitím všech dostupných metod a prostředků.

Sama jsem se chtěla přesvědčit o tom, jak je výkon policistů hodnocen ze strany těch, kterým se snaží pomoci. Uvedený dotazník jsem rozeslala ženám, které byly v pozici poškozené strany v trestním řízení. Získaná data by dle mého mohla zlepšit vzájemnou komunikaci a spolupráci mezi obětí a policistou. Názory žen, které se s domácím násilím setkaly, by mohly např. nastartovat určité změny, které by jim složitou situaci ulehčily. Navázání kontaktu bylo však problematické a žádná z dotazovaných nebyla ochotna k jakékoliv další spolupráci. Proto si myslím, že tento dotazník by mohl být předkládán poškozenému již v počátcích vyšetřování. Pro policisty by se tak mohl stát důležitým zdrojem dalších informací.

Dalším výrazným posunem v právní úpravě považuji rozšíření práva poškozených osob. Jedná se zejména o ustanovení § 44a trestního řádu, které umožňuje osobě poškozené i svědkům v případě, že ze strany pachatele jim hrozí nebezpečí napadení po propuštění z vazby či výkonu trestu, požádat soud a v přípravném řízení státního zástupce o informaci, kdy obviněný bude propuštěn či uprchl z vazby nebo výkonu trestu či ochranného léčení nebo zabezpečovací detence.⁴⁷

S novým trestním zákoníkem došlo k zásadní změně, kdy i opakované a dlouhodobé pronásledování, tzv. stalking, který může sehrát důležitou roli v domácím násilí, je kvalifikován jako trestný čin Nebezpečné pronásledování dle § 354 trestního zákoníku. Pachateli tohoto trestného činu může hrozit v krajním případě až tři roky odnětí svobody.

Pro vytvoření optimálních podmínek při řešení domácího násilí by nebylo od věci shromáždit postřehy, připomínky a podněty policistů, kteří se touto problematikou zabývají v praxi. Tyto informace by sloužily k celkovému zlepšení postupu ve věci popř. jako podklad změny v legislativní úpravě.

Je naší společenskou povinností, abychom násilí zabránili. Každý má právo na život bez násilí a toto bychom měli respektovat. Zabraňme tomu, aby se z lidí stávaly oběti nebo pachatelé násilných činů.

⁴⁷ zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů

I naše děti bychom měli naučit, jak se ve vztahu chovat. Naučme je, aby lidské vztahy zakládaly na přátelství, aby se svým partnerem jednali s respektem a aby chápali rovnoprávné postavení mužů a žen.

Jestliže mají ve společnosti ženy podřazenější postavení a jestliže se od mužů čeká silné až agresivní chování, je pochopitelné, že je násilí podporováno samo o sobě.

Násilí nelze potlačit během několika měsíců či roků. Jedná se o dlouhodobý projekt. A čím více z nás proti násilí vystoupí, tím méně ho bude.⁴⁸

⁴⁸ BUSKOTTE, A. *Z pekla ven aneb žena v domácím násilí*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2008. ISBN 978-80-251-1786-6, s. 150

Seznam použité literatury a zdrojů

Knižní tituly

- BEDNÁŘOVÁ, Z., MACKOVÁ, K., WÜNSCHOVÁ, P., BLÁHOVÁ, K. *Domácí násilí - Zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus, 2009. ISBN 978-80-254-5422-0.
- BUSKOTTE, A. *Z pekla ven aneb žena v domácím násilí*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2008. ISBN 978-80-251-1786-6.
- MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ, *Studijní materiál o problematice domácího násilí pro pracovníce a pracovníky orgánů sociálně - právní ochrany dětí*. 2006.
- VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 3. vyd. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-802-3.
- VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. 2. vyd. Praha: proFem, 2008. ISBN 978-80-903626-7-3.

Zákony

- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 347/1997 Sb., 300/2000 Sb., 448/2001 Sb., 395/2001 Sb., 515/2002 Sb. a 319/2009 Sb. Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

Další

- DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J. *Domácí násilí se zaměřením na problematiku obětí*, Praha: Střední policejní škola Ministerstva vnitra v Praze. 2005. bez ISBN
- HEJDA, J., HEŘMAN, R. *Kriminologie*. Fakulta managementu Vysoké školy ekonomické v Praze, 2006. bez ISBN
- HUSÁK, V. *Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179 ze dne 27. listopadu 2006, kterým se stanoví postup příslušníků Policie České republiky v případech domácího násilí*
- MARTINŮ, O. *Závazný pokyn policejního prezidenta č. 200 ze dne 22. prosince 2008, o provádění vykazání*

Elektronické zdroje

- DONA linka [online]. 23.11.2010 [cit. 2010-11-23]. Dostupné z :
<http://donalinka.cz/redaction.php?action=showRedaction&id_categoryNode=463>.
- DOMÁCÍ NASILÍ [online]. 16.2.2011 [cit 2011-02-21]. Dostupné z:
<<http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/ohrozene-osoby/deti/r87>>.
- ROSA OS [online]. 15.10.2010 [cit. 2010-11-23]. Dostupné z :
<http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/statistika_ROSA_za_2008_verze_10062009.pdf>.
<http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/statistika_ROSA_za_2008_verze_10062009.pdf>.
<http://www.rosa-os.cz/fileadmin/rosa/statistika_ROSA_za_2009.pdf>.
- ŠÍJE [online]. 16.2.2011 [cit. 2011-02-21]. Dostupné z:
<<http://domaci-nasili-seniori.sije.cz/>>.